

Artistul Poporului Nicolae Herlea, în rolul contelei de Luna din opera „Trubadurul” de Verdi.

Fotografie de Clara SPITZER

Proletari din toate țările, uniți-vă!

FLACARA

Nr. 36 (380) — 8 septembrie 1962

PRĂJITURA CELUILALT

de Florica ŞELMARU

Chombe a binevoit să declare că „salută” recentul plan al O.N.U. pentru reglementarea problemei congoleze. Nimic nu garantează că va binevoi să-i și aplice prevederile. Deși, ca rezultat al intereselor monopoliste ale marilor puteri apusene în Katanga, aceste prevederi sînt departe de a fi radicale — ba chiar sacrifică unitatea Congoului în favoarea unei formule „federaliste”. Și, totuși, Chombe nu e mulțumit. Referitor de pildă la obligația de a împărți pe din două cu administrația centrală a unui Congo federalizat veniturile provenind din impozitele plătite și beneficiile realizate din industria katangheză, răspunsul dictatorașului union-minierist din Katanga anunță că el nu va oferi administrației centrale dect... excedentul bugetului katanghez.

Formula amintește, la cu totul altă scară, firește, de procedeu al celui copil cu remarcabile înclinații spre escrocherie, care, căpătînd două prăjituri identice — una pentru el, una pentru fratele mai mic — și scăpînd pe jos o prăjitură, se întoarce cu un aer consternat spre frățior: „Ai văzut cum a căzut prăjitura ta?” Excedentul bugetului katanghez este... prăjitura celuilalt. Nu există. Deficitul bugetar pe 1961 a depășit 3 milioane de dolari. Cel pe anul în curs reprezintă deja serioase promisiuni pentru o sumă superioară.

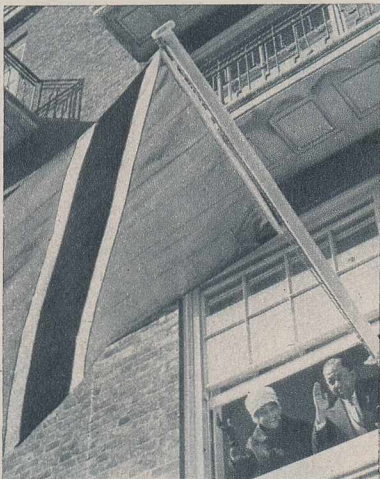
Un candid s-ar putea mira: Katanga e doar o regiune atît de bogată, iar Uniunea minieră realizează cu cuprul katanghez afaceri de aur! Cine însă nu e atît de candid nu se miră. Ba chiar corespondentul unui ziar care profesează convingeri eminate burgheze, ca „Le Monde”, constata după o călătorie în Katanga că „o întreprindere particulară înfloritoare... nu favorizează în mod obligatoriu prosperitatea unei țări”. Ce vrei!, sînt realități care sar în ochi! Corespondentul ziarului parizian le consemnează cu meritorie obiectivitate.

„Pentru a-și apăra independența”, scrie el (și pune, după cum se vede, independența aceasta între ghilimele ironice), dl. Chombe a trebuit să sporească efectivele armatei sale de la cîteva mii de oameni la peste 20 de mii (unii le apreciază la aproape 30 de mii)... A-și procura pe cît clandestine arme și materiale de război costă foarte scump... O adevărată invazie de oameni de afaceri și de intermediari mai mulți sau mai puștin dubioși, aventurieri chiar, hărțuiesc pe conducătorii katanghezi cu oferte ispititoare.”

În afara achizițiilor de material militar, mai sînt — spicuiesc la întimplare din relatările acestui martor ocular și ale altora — cumpărăturile din străinătate și la prețuri de cîteva ori mai mari dect cele reale, mărfuri care în mod normal ar putea fi aduse pur și simplu din celelalte provincii ale Congoului. Mai sînt și alte variate genuri de tranzacții deocheate, trafic și evaziuni de devize — mă rog, „libera inițiativă”, cum se spune în Occident, în toată splendida ei desfășurare. Așa încît inflația crește, francul katanghez și-a pierdut două treimi din valoare, prețurile bunurilor de larg consum s-au întreit...

...Iar Chombe — sprijinit din umbră (din umbră, e un fel de a vorbi) de către protectorii lui belgieni, englezi, francezi, tratat cu prevenitoare menajamente de către rivalii americani ai acestora — Chombe oferă ca supremă dovadă a lealității lui federale... excedentele bugetului katanghez. Adică prăjitura celuilalt. Prăjitura care nu există.

În capitala Republicii Mali, Bamako, populația manifestează împotriva amestecului străin în treburile interne ale țării. Pe pancarta purtată de demonstrații scrie: „Nu capitalismului, nu imperialismului!”

După 165 de ani de dominație colonială britanică, Trinidad și Tobago au devenit stat independent. Începînd de la 31 august, drapelul de stat — roșu, alb, negru — flutură în capitala țării, la Port of Spain, ca și (în fotografie) pe clădirea reprezentanței din Londra a noului stat.

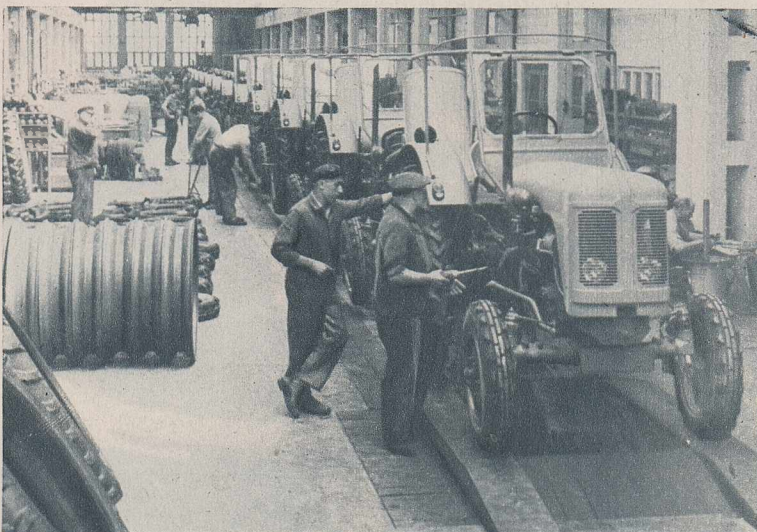

La mina „Holodnaia Balka” din bazinul carbonifer al Donețului lucrează și brigada de muncă comunistă condusă de Vasili Reguș. Datorită rezultatelor deosebite obținute în muncă (a extras peste plan, de la începutul anului 4.100 tone cărbune) brigada a primit numele cosmonauților A. Nikolaev și P. Popovici.

Fotocronica FLACĂRII

„Să se pună capăt experiențelor nucleare”, „Să fie asigurată viața copiilor noștri”. Sub aceste lozinci s-a desfășurat, concomitent în orașele japoneze Kyoto și Osaka, cel de-al optulea congres al mamelor japoneze, la care au participat 20.000 mame, delegate din toată țara. Fotografia înfățișează un aspect din timpul congresului.

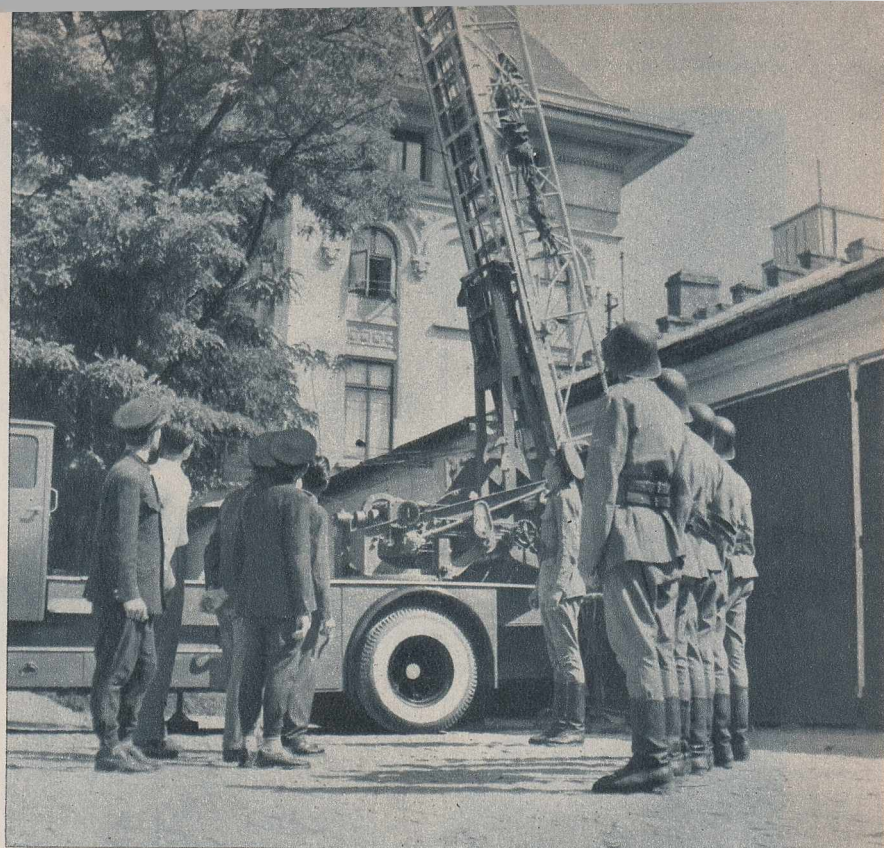
De pe banda de montaj a uzinelor de tractoare din orașul Nordhausen (R.D. Germană) ies anual 6.500 tractoare de tip „Famulus”, care sînt expediate în Cuba, Franța, Belgia, Brazilia, Spania, Portugalia și în alte țări.

La Orange (S.U.A.) s-a încheiat recent cea de-a 6-a ediție a campionatelor mondiale de parașutism sportiv, la care sportivii noștri s-au clasat pe locul trei la proba de sărituri combinate în grup. În timpul desfășurării campionatelor, parașutiștii romîni au primit la cantonamentul lor vizita colegilor americani.

Cineștii sovietici: Mihail Romm, regizor, Artist al Poporului din U.R.S.S., Liativ Savarov, regizor, Artist Emerit din R.S.S. Azerbaidjană și regizorul Stanislas Rostofki au vizitat recent țara noastră. Iată-i, în fotografie, întreținându-se cu reprezentanții ai cinematografului românesc.

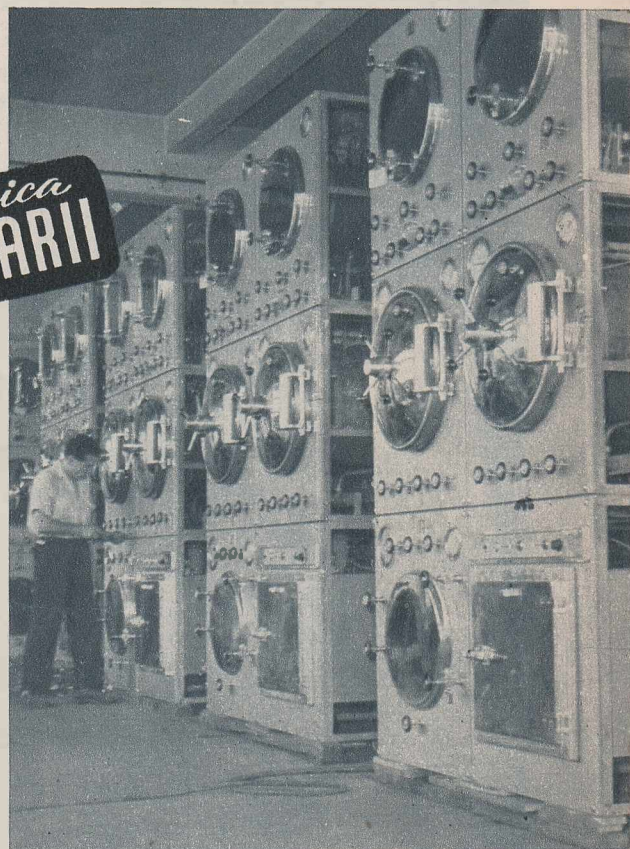
În întâmpinarea Zilei pompierilor din R.P.R., muncitorii din întreprinderi, membri ai echipelor de pază contra incendiului, vizitează unități fruntașe de pompieri pentru a învăța din experiența lor.

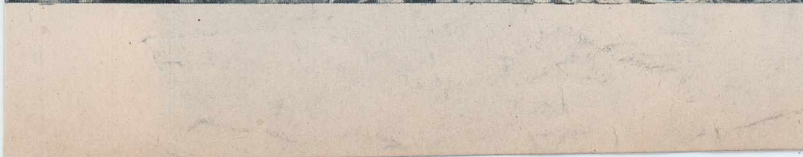
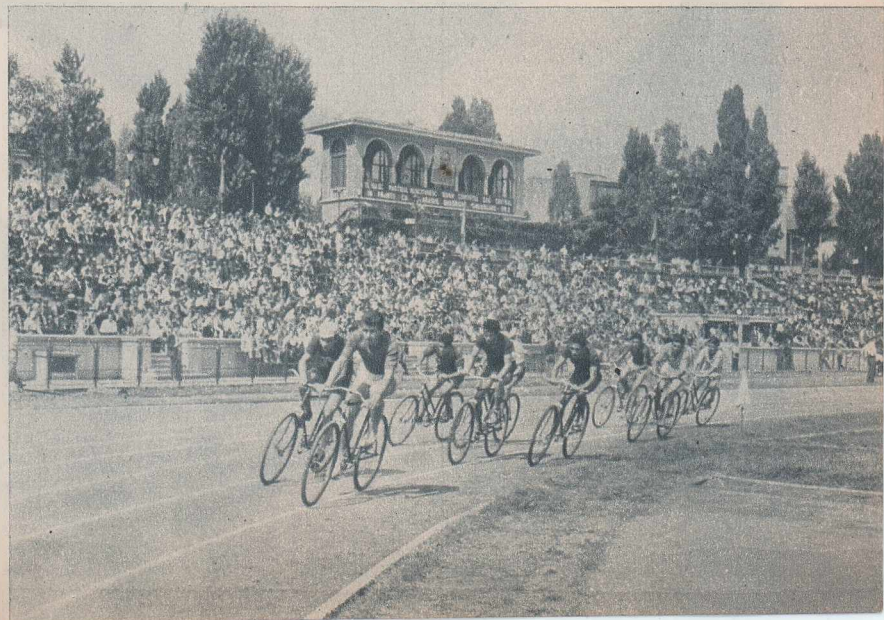
Colectivității din Drăgănești-Olt, regiunea Argeș, au început însămânțările de toamnă cu secară furajeră și orz.

fotocronica FLACĂRII

Un nou lot de instalații de sterilizare de tip mijlociu destinate sălilor de operație din spitale sînt gata pentru livrare de întreprinderea Industria tehnico-medicală București.

Aspect de la finala Spartachiadei de vară a tineretului din regiunea București, care a încununat frumoasele întreceri sportive a peste 200.000 de tineri și tinere.

tovarăsa Ana Boghină se numără și țesătoarea Constantina Gheorghe (dreapta). Ea a devenit, la rîndu-i, „profesoară” pentru tînăra începătoare Dumitra Vlăduț.

Reconditionarea unei vechi zicale

Meseria e brătară de aur". Tocmai de aceea fii cu ochii întru să nu ți-o fure vecinul. Vecinul, adică omul fără memorie. Împotriva acestuia meșugarul calificat a învățat, prin adîncă, că trebuie să lupte pe toate căile. Este de ajuns să așezăm că în evul mediu înstrăinarea meseriei putea însemna pentru membrul unei corporații meșugărești sancțiuni ce mergeau până la pedeapsa capitală. Societatea capitalistă s-a dovedit a fi în schimb mult mai necesivă. Concesivă — în felul ei. Sub burghezie s-a introdus pe scară largă un anumit soi de calificare ce s-ar putea denumi „învățatul pe furatelea”. Doreai, pildă, să devii țesătoare? Te angajai mai întîi ca femeie de serviciu, cărai cu șorțul suveicile vechi, strîngeai rebuturile, mărai hala, aduceai apă sau ți-ri meșterului și — dacă aveai ghiul sprinten — învățai pe fugă, într-un an, doi, meseria de țesătoare. Pe urmă n-aveai altva de făcut decît să cauți perșana „influentă” care, în schimbul bănuțului tău agonisit cu sudoare, îți repartiza în sfîrșit o mașină la care să lucrezi. Și luînd te conformai dreptat tra-

diției, îmbrățișînd preceptele egoiste ale dictonului de mai sus. Așa era datina.

O asemenea datină ar fi trebuit s-o respecte și Margareta Dobrescu dacă, să zicem, n-ar fi împlinit 18 ani în 1961, ci cu douăzeci de ani în urmă. Acum două decenii la Industria bumbacului n-ar fi găsit nici curs de calificare, nici școală de calificare, nici posibilitatea de a-și îmbunătăți continuu cunoștințele practice și teoretice cu ajutorul tehnicienilor și lucrătoarelor cu experiență. N-ar fi întîlnit nici țesătoare ca Ana Boghină (în stare să califice singură peste o sută de fete), nici zeci de tinere colege urmînd liceul seral sau învățînd pe băncile facultății.

Utemista Margareta Dobrescu îți spune azi că învățarea meseriei de țesătoare depinde doar de doi factori: talent și muncă. Trebuie să adăugăm însă un lucru esențial: aceasta în condițiile create de societatea socialistă!

În asemenea condiții, dacă ai avut norocul să te naști cu primul (talentul) și faci casă bună cu cea de-a doua (strădania), calificarea rămîne doar o chestiune de durată. După ce te familiarizezi cu mașina și capeți experiență, degetele încep să lucreze singure. Muncitoarei îi rămîne doar să

supravegheze din ochi războiul. Atenție la suveică să nu sară, la regulator să nu slăbească pînza, la vatală să nu bată în gol. Probleme care de fapt nu mai constituie probleme pentru nici o țesătoare calificată.

Cu adevăratele greutăți ale meseriei țesătoreă face cunoștință abia de acum încolo. Cap de listă: lupta împotriva rutinei. Rutina, dușmanul numărului unu al oricărui talent.

Iată: douăzeci de fete au absolvit acum cîteva luni cursul de calificare al fabricii. Fiecare a început apoi să lucreze pe cîte patru războaie simple. În scurtă vreme toate douăzeci au devenit frunțase.

Cam în aceeași vreme, în sala nr. 20 a început montarea celor 50 de noi războaie sosite de curînd în întreprindere. Țesătoreă Ana Boghină, Erou al Muncii Socialiste, a început, împreună cu meșterii și delegații uzinelor furnizoare, descifrarea și punerea în funcțiune a primei linii de zece mașini. Pe urmă și-a ales înțîia elevă: Margareta Dobrescu, una dintre cele douăzeci de fete amintite mai sus. Elevă?... Tînăra noastră nu se mai socotea de multă vreme începătoare. Și totuși, dacă ne gîndim că Margareta Dobrescu a fost îndrumată să lucreze din-

tr-o dată la zece războaie automate (structural deosebite de mașinile simple) și dacă admitem că obișnuința este a doua natură a omului vom înțelege de ce, practic vorbind, Margareta Dobrescu a trebuit să învețe o nouă meserie.

O săptămînă, două, și Ana Boghină a putut respira ușurată: eleva Dobrescu a redevenit țesătoreă Dobrescu. Atunci și-a lăsat noua colegă de secție singură... cu cele zece războaie și, preluînd linia următoarelor zece mașini montate între timp, și-a ales o altă elevă. Atît doar că de data aceasta lucrurile n-au mers chiar atît de simplu. Noua elevă, Maria Oancea, s-a dovedit a fi insuficient de pregătită pentru această muncă și a trebuit în cele din urmă să fie schimbată; ea va mai lucra o vreme la războaiele simple. În locul ei a sosit să muncească Dumitra Timplaru.

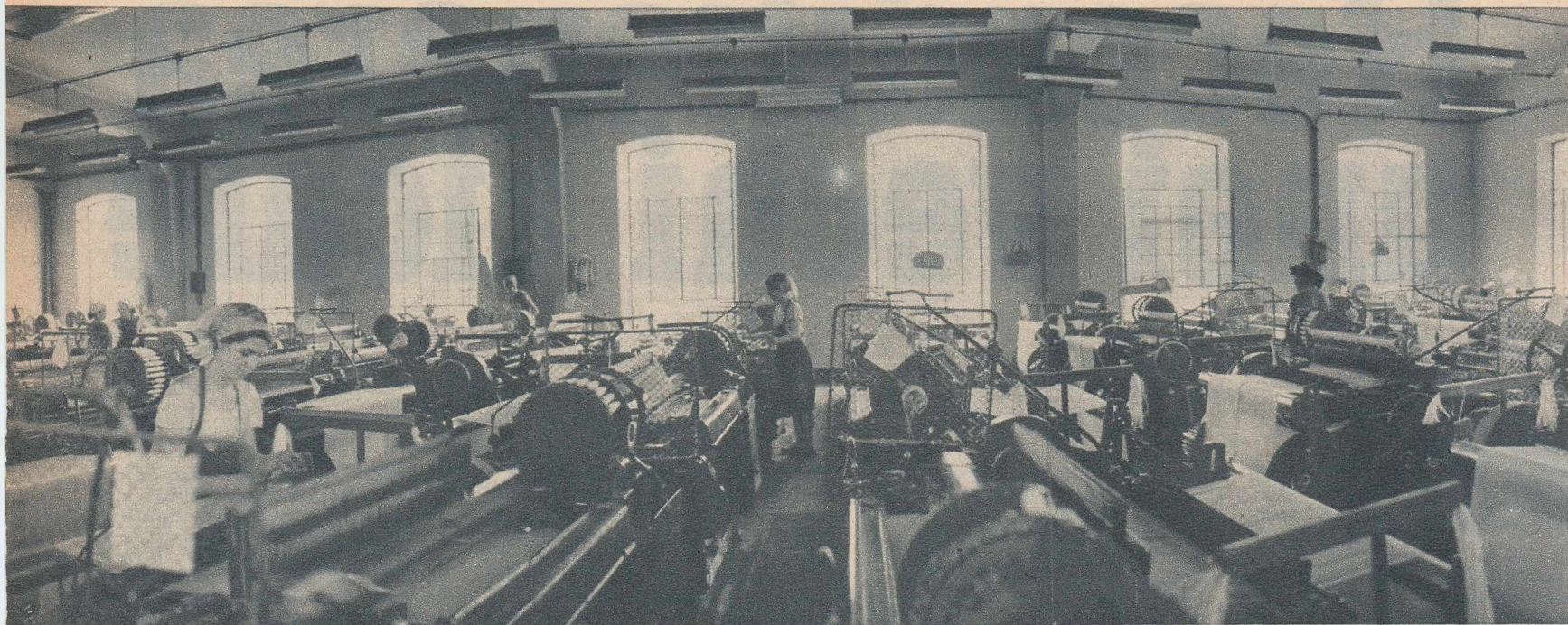
La fel s-au petrecut lucrurile și cu cea de-a patra elevă. Deprimerea cîștigată la războaiele simple s-a dovedit a fi și de data aceasta prea puternică pentru a se împleti armonios cu cerințele noii meserii. Țesătoreă a trebuit să se întoarcă în vechea secție, iar în locul ei s-a prezentat Valeria Țopescu.

Și așa mai departe. Dintre cele

Greșelile care scapă controlului personal sînt criticate la gazeta satirică. Iată-o pe Ana Boghină, împreună cu patru tinere țesătoare, comentînd ultimul număr al gazetei „În vîrfurile suveicii”.

Lucrând la noile războaie automate, montate de curînd la Industria bumbacului, țesătoarele secției nr. 20 au izbutit să-și sporească simțitor productivitatea muncii.

douăzeci de fete cîte s-au perindat, 16 au prins statornicie definitivă.

Definitivă..., un fel de a vorbi. Nimic nu poate fi socotit definitiv acolo unde inovațiile de ordin tehnic și îmbunătățirea metodelor de muncă reclamă periodic reîmpropătarea efortului creator.

De fapt, în orice zi a anului, într-o secție sau alta, preocuparea aceasta este prezentă. În secția 20, așadar, 16 țesătoare și-au fructificat experiența cîștigată, dobîndind o calificare nouă. Bucurie, satisfacție și, bineînțeles, creșterea salariului.

În sala 6 „colorate”, perioada de „reșcolarizare” este abia la început. Aici treptat toate țesătoarele vor trece să lucreze, pînă la sfîrșitul anului, la cîte patru războaie. Deocamdată pe terenul virgin al recalificării au pășit abia cîteva pioniere: cele mai harnice și mai talentate fete ale secției.

Talentul — fiindcă veni vorba de el — se supune pretutindeni aceluiași reguli. Neîngrijit, necultivat, se volatilizează și cu vremea nu mai valorează două parale. Un poet leneș și incult rămîne o viață întreagă la nivelul primelor sale poezioare lirico-puerile, oricît har ar avea din naștere. O țesătoare talentată dar lipsită de pregătire teoretică va învăța meseria în două săptămîni dar nu va izbuti niciodată să producă țesături de ca-

litate. Problemele de tehnică și de cunoaștere multilaterală se vor scurge și aici printre degetele creatorului. Întrebați-le în această privință pe tinerele țesătoare Maria Bălescu, Paraschiva Colcer, Virginia Ionaș sau Georgeta Teodosiu, care înainte nu știau dacă defectele ce apar în pînză sînt cauzate de slăbirea casetei, de cureaua brațului de bătaie sau din pricina dereglării regulatorului. Pentru ele mașina prindea doar un sunet tainic, căruia nici talentul, nici iscusința manuală nu-i puteau veni de hac. Oprește războiul, cheamă meșterul, întreabă-l pe șeful de schimb...

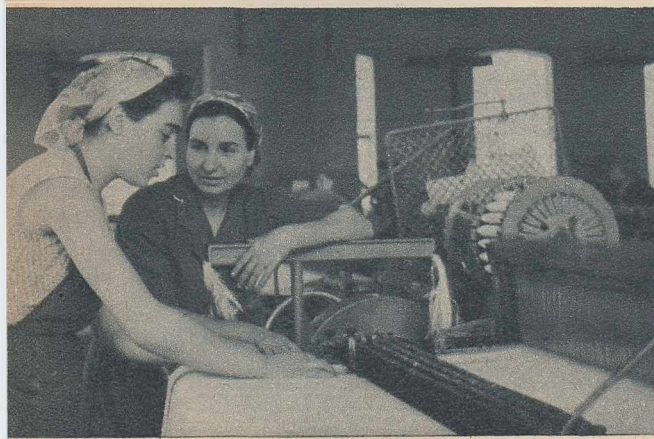
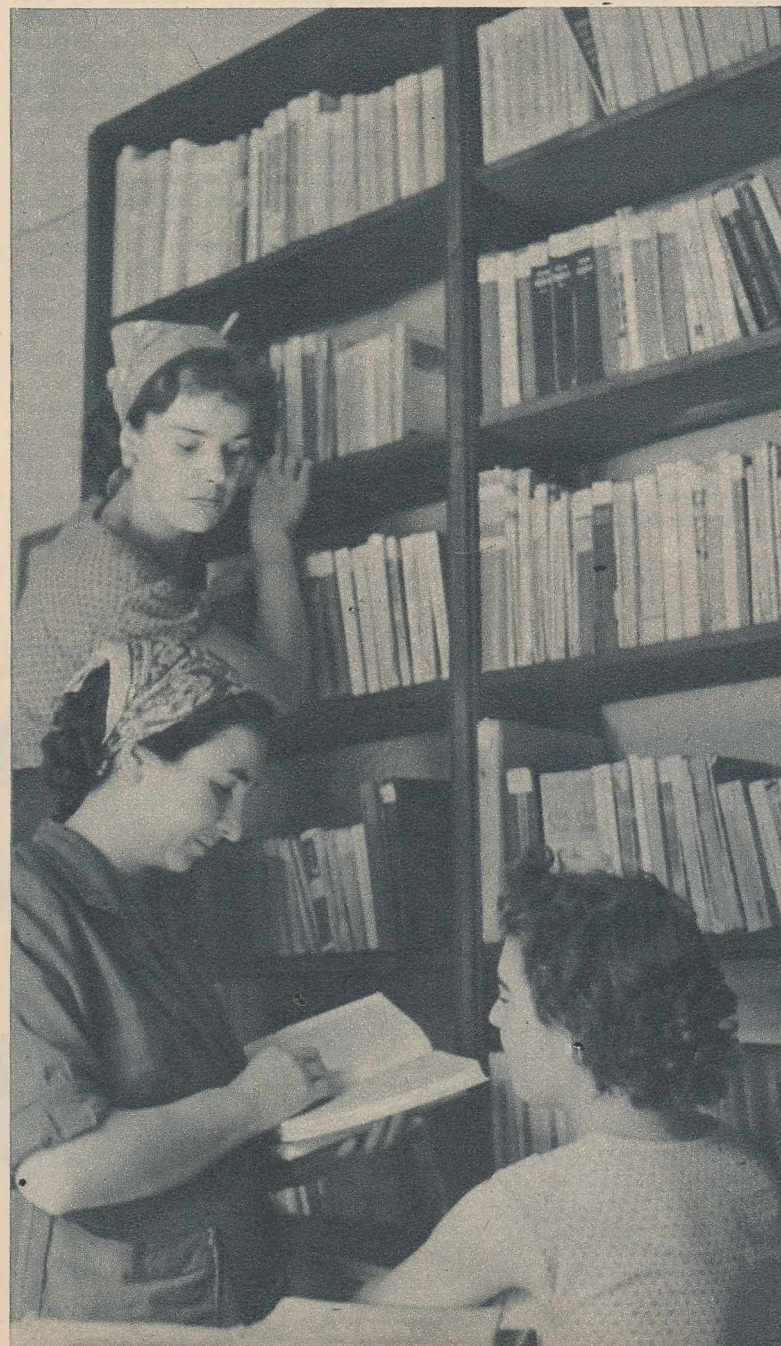
Pînă cînd, cele patru tinere au intrat la cursul de calificare al fabricii. Într-un răstimp de trei luni aceeași mașină îndărătnică și potrivnică a trebuit să li să supună, învinsă. Tinerele noastre au devenit fruntașe, dovedind abia azi că sînt cu adevărat patru fete talentate. Sau, cum spunem în mod obișnuit: patru fete care își cunosc meseria.

Sau, conform vechiului dicton: meseria a devenit și pentru ele brățară de aur.

O mică adnotare: azi n-au de ce să se ferească fiindcă nu umblă nimeni să le-o fure. Alta-i problema: dacă brățara e într-adevăr de aur, nu o poate prinde nici o clipă rugina rutinei.

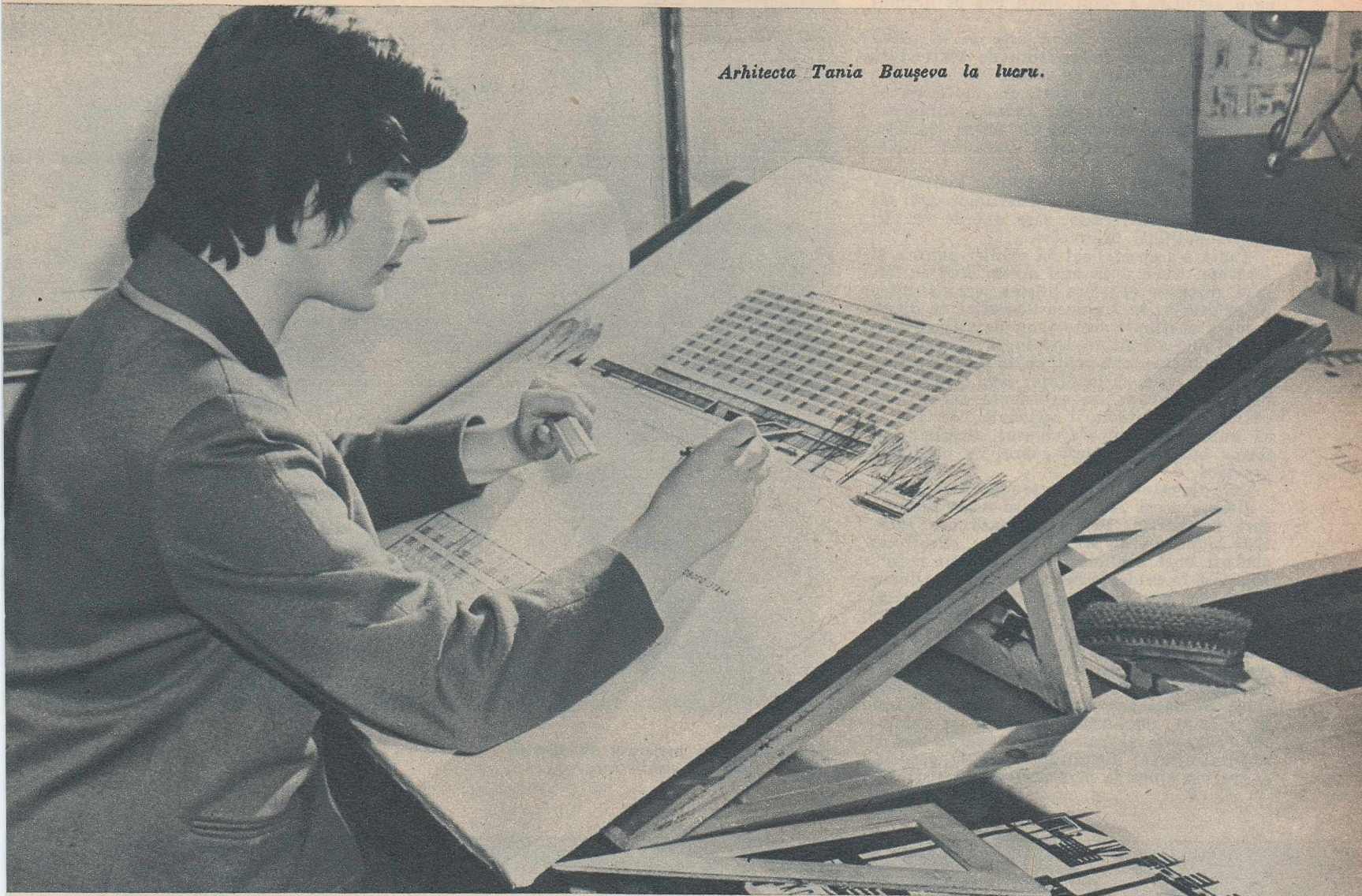
Liviu MAIOR
Fotografii de Elena GHERA

Lucrările tehnice aflate în biblioteca întreprinderii oferă țesătoarelor un ajutor substanțial în ridicarea calificării.

Margareta Dobrescu a fost prima țesătoare care a învățat să lucreze pe războaiele automate. Fruntașă în sala războaie simple, ea a devenit fruntașă și în noua secție a întreprinderii.

Arhitecta Tania Bașeva la lucru.

Tania

de Lidia BOGDANOVA

În holul noului hotel moscovit „Inost“*) că un tânăr cu aparatul fotografic pe umăr. Ape să se plimbe în căutare de unghiuri interesante pentru ca să redea în imagini ganța acestui hotel despre care recent se scria cu admirație: „o îmbinare a mosului cu utilul“, „o fericită împletire a calculului riguros și a căutărilor artistice crea-

re“. Înăru se aprinde din ce în ce mai mult și ografiază cu nesaț. Imortalizează pe peli-ă vastul vestibul cu pereții transparenti, și scările, balcoanele, confortabilele încă-și și chiar pe locatarii lor — oaspeți veniți diferite țări ale lumii. Cîtiva dintre ei îl

întreabă — unii în engleză, alții în spaniolă, iar alții străduindu-se să fie înțeleși în rusește: „Cine este autorul proiectului acestui minunat hotel?“ La care răspunde ridicînd din umeri. Nu a reținut nici el numele arhitectului.

Și totuși cine o fi? E cu atît mai curios să afle cu cît este fotoreporter și subiectul materialului la care lucrează e tocmai hotelul „Inost“.

În clipa următoare el îndreaptă obiectivul spre o vitrină cu bijuterii. Cum în apropiere nu se află nici un om care să-i anime imaginea, se adresează unei fete drăguțe ce discuta cu cineva, rugînd-o să se apropie de vitrină.

— Sper că aveți vreo legătură cu hotelul! Necunoscuta zîmbește:

— Într-adevăr, fiindcă mă aflu aici, am.

— Sînteți în trecere prin Moscova?

— Nu, sînt moscovită. Arhitectă. Dacă vă interesează amănuntele, sînt autoarea proiectului acestui hotel.

Fotoreporterul holbează ochii.

— Dumneavoastră? Atît de tînără?

Apoi pune rapid aparatul la ochi. Cum să lase el să-i scape o asemenea ocazie?!

Biografia de creație abia începe...

La întrebarea de cînd s-a simțit atrasă de arhitectură, Tania Bașeva cade pe gânduri. Are 28 de ani dar și astăzi își aduce aminte de un mic amănunt din copilărie. Fiind încă în clasa I, ea a desenat, la o lecție de

*) În romînește — tinerete.

desen, o casă cu mai multe etaje, iar în jur case mai mici. Casele de sub creionul Taniei s-au înălțat în perspectivă, așa cum se cuvine. Mai păstrează și azi acest desen, ca o amintire a celui dintâi pas pe drumul profesiei îndrăgite.

Își amintește și de o altă zi — „ziua porților deschise“ la Institutul de arhitectură din Moscova. Tania, pe atunci elevă în clasa a X-a, venise îmbrăcată în uniformă și umbra vrăjită prin săli. Toate o atrăgeau: sculpturile ce se nășteau din mâini iscusite, discuțiile aprinse în jurul desenelor, atmosfera de creație...

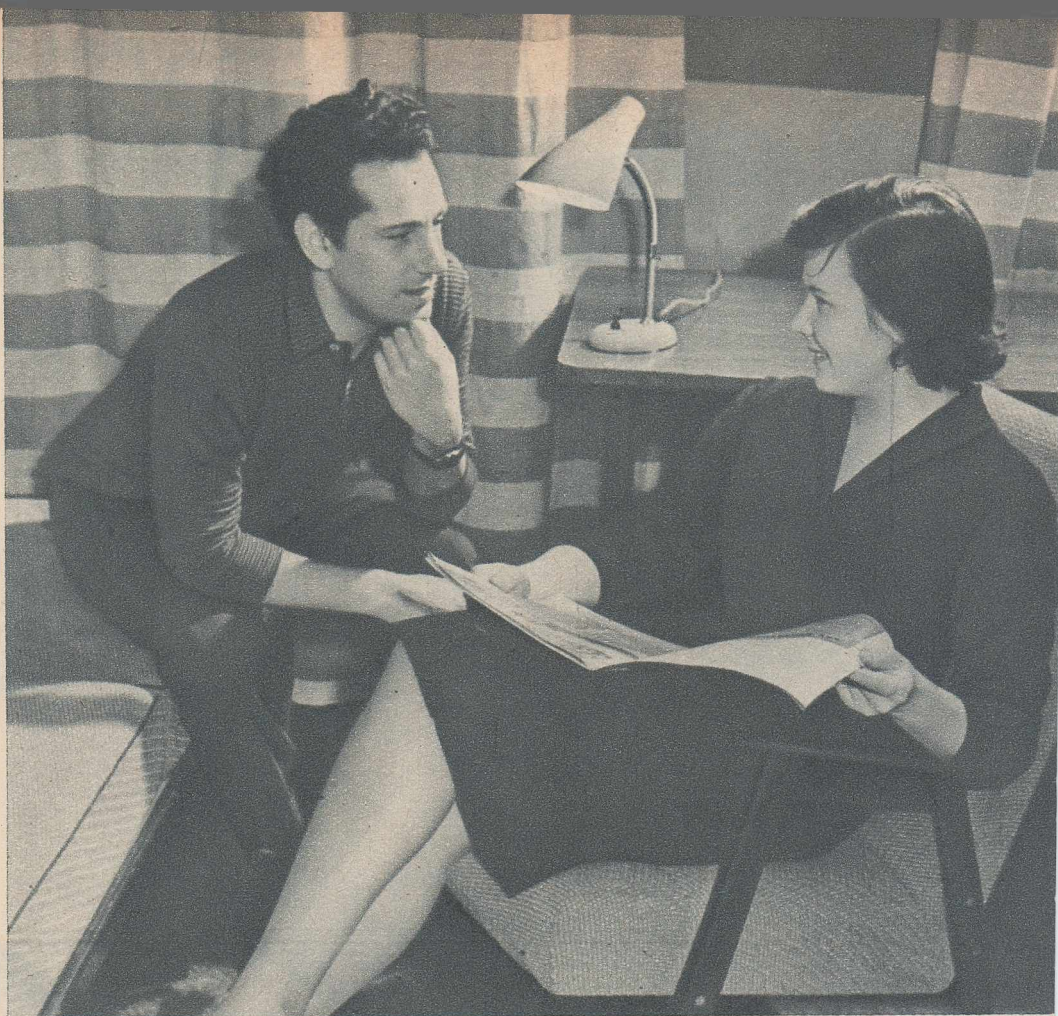
A urmat șase ani de studii la institut — șase ani de aprofundare a diferitelor școli ale arhitecturii universale, șase ani de căutări a personalității în creație.

Tania s-a specializat în clădiri publice și locuințe. Tocmai în anii aceia, când se formau gusturile ei și i se afirma personalitatea de arhitectă, în Uniunea Sovietică se ducea o luptă susținută între școli de stiluri diferite. Tania a trăit această luptă, a urmărit-o desfășurându-se sub ochii ei, în jurul ei. Erau în dezbateri două tendințe: una care milita pentru o împodobire exterioară excesivă și cealaltă, a arhitecturii raționale, care tindea să îmbine armonios frumosul, exprimat în forme laconice și linii sobre, cu utilitatea practică.

Care din cele două tendințe a învins în Tania?

Despre acest lucru vorbesc două proiecte care îi aparțin. Primul datează din 1953. Este lucrarea ei de sfârșit de an, „Proiectul clădirii unei biblioteci de proporții mari“. Aici iese în evidență multitudinea de coloane și cornișe, portalul amintește de liniile unui „palazzo“ clasic italian. Al doilea proiect este lucrarea ei de diplomă, făcută cu cinci ani mai târziu. Tania a proiectat o școală-internat din câteva corpuri de clădiri: locuințe, de studiu, ateliere, complex sportiv, cantină. De data aceasta fata a avut în vedere în special caracterul economic și confortul. Eleganța și frumosul au apărut aici ca rezultat al unei simplități raționale, gândite.

Așa s-a ajuns la personalitatea artistică a

Și acasă tema preferată de discuții este tot arhitectura.

Un colț al restaurantului, cu ringul de dans.

Taniei. Lucrarea ei de diplomă a fost răsplătită cu cea mai mare notă.

Primul succes

Tania era fericită că fusese repartizată la secția de proiectare a clădirilor publice. Îi plăcea și atmosfera din secție. Arhitect principal fusese numit un tânăr specialist, Iuri Arndt, absolvent al aceluiași institut, mai mare doar cu un an.

Sub îndrumarea lui curajoasă, grupul de tineri a avut un debut frumos. Proiectul unui cinematograful tip, creat de ei, a fost distins cu premiul întâi la concursul unional.

Acest grup a preluat apoi tema hotelului. Tania se înflăcăra cel mai mult. Ea studia literatura de specialitate sovietică și străină, cutreiera fără oboseală hotelurile din Moscova, măsura, calcula, discuta cu aprindere, se sfătuia.

Ei au lucrat la câteva proiecte de hoteluri experimentale, inclusiv un hotel turistic pe Elbrus, cu o stație de automobile și funicular. Au purtat discuții interminabile asupra felului în care trebuie să arate o cameră de hotel optimă, după ce în prealabil studiaseră sute de hoteluri din lume.

Când grupul a aflat de hotărârea Comsomolului de a se construi la Moscova un hotel al tineretului, proiectul acestui hotel era, de fapt, ca și făcut. Fusese creat de Tania Bașeva și de prietenii ei. Proiectul răspundea tuturor exigențelor.

Două împliniri

Tania nu va putea uita niciodată lunile acelea de muncă febrilă. Zi și noapte era nelipsită de pe șantier, urmărind pînă în cele mai mici amănunte înfrunzirea concepției arhitectonice în sticlă, piatră, beton. Nu precupețea nici un efort. Iar muncitorii o întâmpinau întotdeauna cu dragoste și respect pe mica arhitectă entuziastă, plină de farmec, cu ochii negri și strălucitori, cu vocea blîndă și firea dîrză.

Întreaga tinerețe a Taniei — pură, luminoasă — s-a reflectat plastic în „Iunost”. Fata și-a găsit în această lucrare marea ei fericire. Și nu numai în muncă, dar și în dragoste.

Într-o zi, Tania s-a angajat într-o discuție în contradictoriu cu inginerul constructor Mihail Berklaid. Obiectul discuției lor era copertina de deasupra ușii de intrare a hotelului. Inginerul afirma că ar fi primejdios să se scoată copertina atît de mult în afară. Tania cerea respectarea întocmai a proiectului în care fiecare detaliu fusese îndelung gîndit și studiat. Au discutat mult, însă fără a cădea de acord. Iar seara... Seara au fost împreună la un film și au uitat să se mai certe pentru copertină.

La terminarea construcției, erau căsătoriți. Casa în care locuiesc este aranjată cu simplitate și farmec, ca și în proiectele și înfăptuirile lor. Și acasă deu dovadă de inventivitate. În ajun de Anul nou au avut invitați fără să fi reușit să-și procure un brad pentru pomul de iarnă. Tania a avut atunci o idee răstrușnică. A desenat un brad pe perete. Părea un pom adevărat, cu jucăriile și lumînările prinse pe „crengi” în cuie. Pomul a avut succes. În săptămîna următoare Tania a acoperit bradul de pe perete cu un alt desen. Și de atunci experimentează mereu liferite desene și culori pentru pictură murală. Această trăsătură de neconținută căutare a noului, a frumosului, o caracterizează pe Tania. Și azi ea trece deseori pe la „Iunost” și veghează ca totul să fie în armonie cu aspectul general al hotelului. Firește, nu o obligă nimeni să facă acest lucru, doar nima ei o îndeamnă să ceară ba înlocuirea tețelor de masă de prost-gust, ba scoaterea palmierilor...

A devenit o tradiție ca atunci cînd este vorba de a se alege o mobilă nouă pentru camere, de a se amplasa ceramica adusă din Tallin sau de a se zugrăvi peretele holului din subsol directorul hotelului să apeleze la gustul și sfatul Taniei, care răspunde cu pasiune la invitația de a-și spune părerea.

Dacă vă veți opri vreodată la hotelul „Iunost” și, după o zi de alergătură, veți găsi odihnă plăcută într-o cameră primitoare, să vă gîndiți la omul care v-a prilejuit această bucurie, la Tania. O veți găsi chiar și în floarea așezată pe noptiera din camera dumneavoastră.

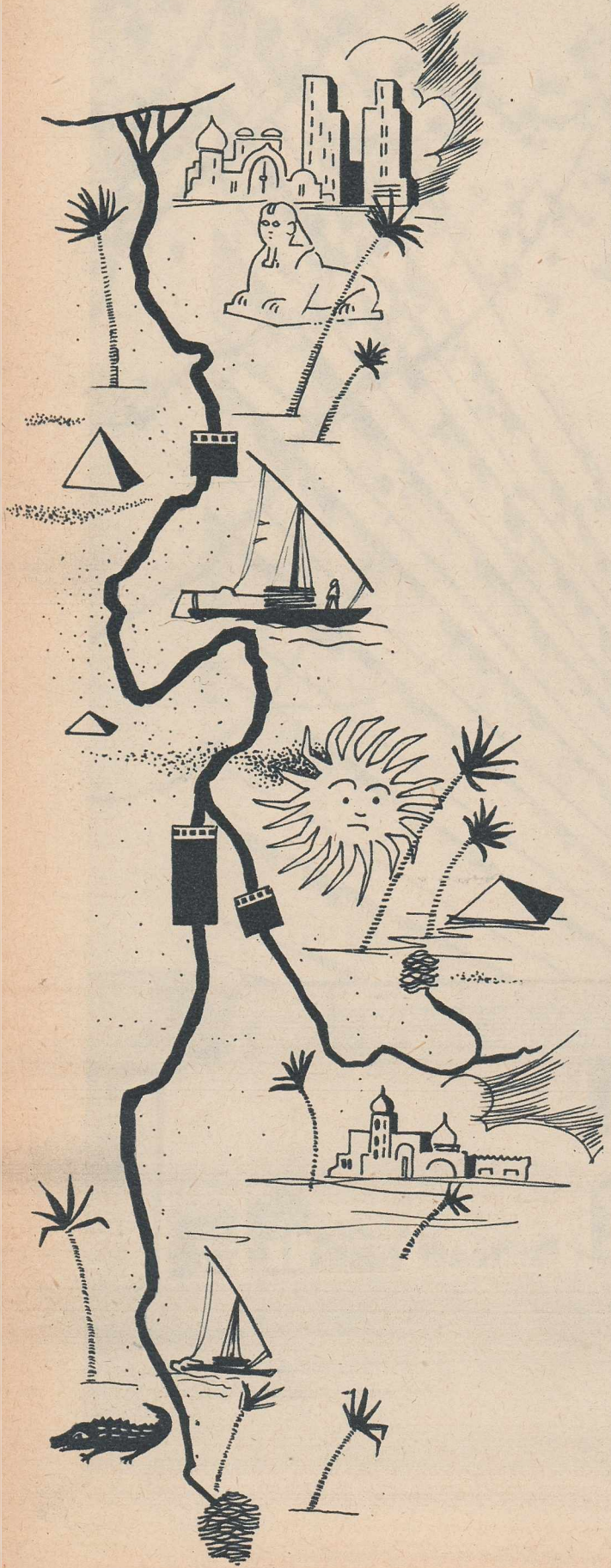
Hotelul „Iunost”.

MARILE FLUVII ALE LUMII

Fluviul-gigant al continentului
negru, călător neostenit peste
țări și milenii.

NILUL

de Al. ȘIPE

O tânără fiică a Nilului...

Ecuador, Africa centrală, Uganda, hotelul Rippon falls^{***}). Pe terasă câțiva turiști stau liniși în șezlonguri, sub umbră multicoloră, privind adierea vântului care le răcoare fețele o bură fină de stropi. Dincolo de parapet, într-o despicătură în peretele de stâncă, parcă cută cu un satir uriaș, apele nemărginitului c Victoria se prăvălesc, suvoi tumultuos, în-o serie de cascade, făcând să zdrăngăne ușor burile de gheață din paharele cu whisky, o tă cu terasa, cu hotelul, cu muntele.

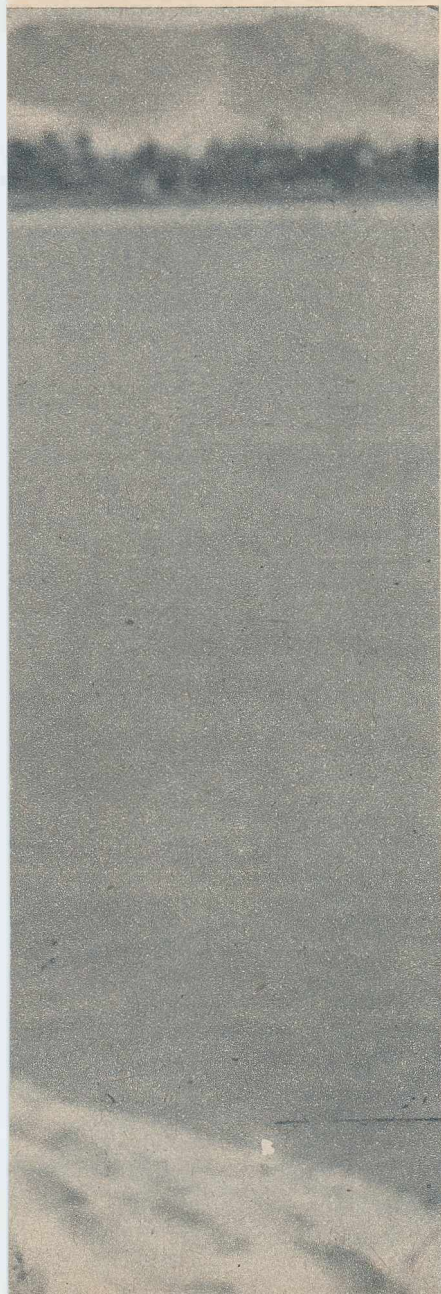
Parcă auzi: „aceasta e prin urmare obârșia ilului? A celui mai lung fluviu al lumii? Voinul acesta de apă ce se pierde colo jos poalele stâncilor, în hățişul pădurii trocale? Nu se compară cu Niagara, nici cu scada Victoria-Zambezi, nici măcar cu scada Yosemite. Isn't it? N-est-ce pas? Nicht ihr?“

Doar șapte ore de zbor pînă aici, cu coadri-actorul, din inima Europei, o noapte petre-tă în marele „New Stanley Hotel“ din Nai-bi, cu dîneu în haine de seară, apoi, a doua în zori, un salt de purice de o oră cu avio-nul local, ca să nu pierzi curcubeul răsăritului arelui în pinza de apă a primei cascade a ilului nou-născut. Fiindcă aici e adevăratul ceput al Nilului deși, formal, geografii con-leră drept sursă a lui micul riu Kagera, izvoarăte din munții de la granița dintre ganda și Tanganyika, se varsă în lacul Vic-ria și străbate anonim Ecuadorul, ca un cu-nt abia simțit al uriașului lac.

CE NU PUTEA PREVEDEA KABACA MTEZE...

Parcă nu-ți vine să crezi că încă la jumătatea secolu-trecut izvoarele Nilului păreau la fel de inaccesibile și polii pământului, că mai avea încă circulație

Cascadele Rippon.

Pe oglinda lucie a Nilului...

vechiul dicțon roman: „Caput Nili quaerere“, ce se referea la un lucru fără nădejde de a fi reali-zat. Livingstone și-a irosit viața căutînd aceste izvoare și și-a terminat-o în iadul verde al Tanganyikăi, iar Baker și Stanley au rătăcit ani și ani pe aici că-utînd să dezlege misterul marelui fluviu. Abia 100 de ani se impli-nesc de cînd Speke, la capătul puterilor, după privațiuni de ne-închipuit, a plîns de bucurie pu-înd piciorul pe stîncile pe care se înalță azi terasele de beton, oțel și sticlă ale hotelului „Rip-pon falls“.

Nu mică i-a fost surprinderea să găsească aici, pe platourile înalte din jurul marilor lacuri, un stat puternic, centralizat, Bu-ganda, înconjurat de alte state vasale, constituit încă în evul mediu.

Speke, ca și Baker, care i-a urmat, nu-și precupește laudele adresate localnicilor în care parcă recunoaște pe „fericții etiopieni“ ai legendelor lumii antice cîn-țați de Homer. „Din tot ce e de-osebit aici — scrie Speke — cel mai minunat lucru sînt oamenii. Înalți, voinici, cu o înținută demnă, caracter viu, bun la suflet, cura-joși. Ei trăiesc în prietenie și bună vecinătate cu cei din jur și nu cunosc instituția sclavagis-mului... Practicarea intensă a mineritului, a agriculturii și comerțului arată că se află la un nivel înalt de dezvoltare...“

Nu putea prevedea Kabaca Mteze, domnitorul Bugandei, cînd îi primea cu inima deschisă pe Speke și apoi pe Stanley, că nu vor trece decît puțini ani și „Compania engleză est-africană“ îi va cuprinde țara într-o plasă de păianjen nesățios și că încer-carea urmașului său, Muanga, de a rupe convențiile înrobitoare va fi pretextul mult așteptat de en-glezi pentru a interveni cu forța armată și a stabili oficial pro-jectoratul coroanei britanice a-supra întregii Ugandei.

Au trecut de atunci aproape trei sferturi de veac. Dar colonialiștii n-au ajuns niciodată să se simtă acasă în Uganda. Cîteva mii de albi, proprietari de mine, plan-tatori, funcționari, comercianți — nici 0,2% din populație — și-au menținut stăpînirea întîtînd disen-siunile tribale și cele naționale între negri pe de o parte și indieni și arabi pe de altă parte, sfîrșind an-i-mozități religioase (lucru în care au excelat misionarii de diferite confesiuni), stimuînd luptele pe probleme secundare între numeroasele partide — artificial cre-ate — și, mai ales, legînd strîns de monopolurile engleze economia Ugandei dominată de cultura a numai două plante — bumbac și cafea. Marele proces ireversibil de eliberare care a cuprins întreaga Africă a găsit însă și în Uganda teren prielnic și exploziv. Urmînd exemplul Tanganyikăi și dînd exemplu Kenyei vecine, Uganda își va proclama, în toamna aceasta, independența.

Nilul pe care l-am văzut dispărînd în hățişul pădurii ecuatoriale este un fluviu tînăr încă, viguros, plin de forță nechehtuită dar și nehotărtit asupra căii pe care s-o urmeze de acum încolo. Ba vijelios, prăvălîndu-se din cascada în cascada, ba încetinîndu-și cursul ten-tat de moliciunea depresiunii lacului Kloga, apoi din nou dezlîntînt, năpustîndu-se năvalnic în apele lacului Albert. Copil al mării mame Victoria, parcă o caută pe aceea ce l-a născut în toate întinderile de apă pe care le întîlnește în cale și-i e frică să se avînte în ne-închipuit de lungă călătorie care-l așteaptă pînă la ma-lurile Mediteranei.

În sfîrșit, hotărtit, se îndreaptă către lanțul de munți care împrejmuiește platoul său natal, închizîndu-i calea spre nord, spre lumea largă care-l cheamă să-și înde-plinească rostul vieții sale. Cu toată vigoarea forțelor acumulate în cei 1.800 de km ai copilăriei și adolescen-ței sale, pe care l-a străbătut pînă acum, se aruncă asupra pereților de stîncă și, prin sălbaticul defileu Nimule, scapă, după o luptă îndelungată și îndrîjită, pe nesfîrșitele întinderi ale Sudanului...

VEREA S-A SCURS AICI CU ACEAȘI ÎNCETINEALĂ CA APA

Ca și cînd și-ar fi irosit toate forțele, Nilul — Bahr el Jebel, fluviul coborît din munți cum l-au denumit arabii — își încetinește, a-proape își oprește cursul. Meandre nesfîrșite, nenumărate brațe, mlaștini de necuprîns și de nestrăbătut prin care se pierde firul central al apei, îmbiesit de plaur, potopit de stuțărișul papirusului. Apa e stătută, verde, plină de putregai, acoperită de lîntiță. Millarde de in-secte, printre care lăcustele ce pornesc de aici în raidurile lor pustiitoare asupra țărilor vecine, șîntării „bauda“, a căror înțepătură străbate, după spusele unora, chiar și prin pinza împăturită în trei, imense cîrduri de păsări de baltă, șerpî, crocodili, hipopotami, cuiburi uriașe de termite pe grinduri uscate...

Vremea s-a scurs și se mai scurge aici cu aceeași încetineală cu care se scurge Nilul adormit în arșița soarelui. Un pleșăit de cro-codil, un țîpăt de pasăre, rar de tot o pirogă trîgînd o dungă pe oglinda unui ochi de apă liberă ca să se afunde apoi în hățişul verde, în direcția direi de fum ce se înalță în depărtare deasupra cîte unui grup de „tuculi“ — colibe rotunde, în formă de con, ale negrilor.

Din antichitate, de cînd împăratul roman Nero a trimis o expediție care s-a pierdut pe aceste meleaguri, și pînă de curînd de tot, aceste mlaștini, cele mai întinse din lume, au constituit un obstacol de netrecut pentru cute-zătorii care încercau să dezlege misterul izvoa-relor Nilului.

Puținii negustori îndrăzneți care izbuteau totuși, pe vremuri, să pătrundă dincolo de aceste pustietăți ucigătoare povesteau, la în-toarcere, spre înspăimîntarea concurenților care ar fi încercat să se încumete pe urmele lor și spre satisfacerea curiozității geografilor de atunci, despre triburi de pigmei aflate în luptă neîncetată cu păsări uriașe ce răpesc oameni, despre ființe omezești cu capete de animale, despre onocentauri cu corp de măgar și cap de om sau cameleopardi a căror simplă privire ucide. Pînă în secolul al XIX-lea mai circulau încă legende teribile cu privire la triburile Niam-Niam, „oameni cu coadă“, canibali.

Nu întimplător această regiune ce poartă numele de Sedd, după numele lianei acvatice care o îmbiesăte, este socotită și azi printre puținele „pete albe“ rămase pe harta lumii. Sînt porțiuni de zeci de mii de km² pe care n-a călcat niciodată picior de om. Izolate de restul lumii ca și de restul țării, cele trei regiuni de miazăzi ale Sudanului: Nilul su-perior, Bahr el Ghazal, Ecuador au fost în timpul colonialismului englez declarate zone interzise, un fel de uriașe rezervații naturale locuite de peste o treime din populația Suda-nului, închise atît pentru strălîni est și pentru sudanezii din centru și din nord. Excepție se făcea doar pentru misionarii care, sub pavăza opreliștii, se grăbeau să-i civilizzeze în felul lor pe băștinași, urmărînd țelul îndepărtat al poli-ticii coloniale engleze, și anume de a rupe aceste regiuni de Sudan și a le alipi coloniilor engleze din Africa centrală. Și azi încă lupta

pe care guvernul Sudanului încearcă s-o ducă, cu mijloace slabe, ce e drept, împotriva răminerii în urmă a acestor regiuni este îngreunată de faptul că nici un drum din puținele care le străbat nu duce spre nord. Toate se îndreaptă spre sud, spre Uganda și Kenya, ambele aflate încă sub dominație engleză. Sînt regiuni fără nici o asistență medicală, fără o școală, bîntuite de războaie intertribale, duse cu lănci și arcuri cu săgeți otrăvite, regiuni în care nici măcar cultura arabă n-a pătruns, iar puținii albi care răzbesc în zilele noastre pînă aici sînt numiți, fără deosebire, turci, în amintirea timpurilor cînd imperiul otoman stăpînea Egiptul și Sudanul.

FRATELE GEAMĂN AL LUI BAHR EL JEBEL

În timp ce Bahr el Jebel își croiește cu greu drum prin nesfîrșitele smîrcuri, la peste 2.000 de kilometri în zbor de pasăre de la izvorul lui, spre răsărit, se naște fratele său geamăn, Nilul Albastru — Bahr el Azrek.

La început e doar un rîșor modest al cărui izvor din inima platoului etiopian a fost înconjurat și el din cele mai vechi timpuri de același mister ca și izvorul fratelui său geamăn. Văzut pentru prima oară de misionarul portughez Paez, în secolul al XVI-lea, a fost descris și făcut să intre definitiv în patrimoniul geografiei de către scoțianul Bruce, care l-a descoperit în 1770, la capătul unei călătorii grele ce a durat ani de zile. Cînd călăuza l-a arătat de departe locul considerat sfînt de unde se naște Nilul Albastru, Bruce a început să alerge înainte, în neștire, țipînd de bucurie, și nu s-a oprit decît atunci cînd a văzut la picioarele sale o moviliță verde de iarbă și mușchi din care izvora un pîrîiaș. „În sfîrșit mi-a fost dat să văd acest loc — a exclamat el — locul pe care oamenii l-au căutat timp de 3.000 de ani! Regii au organizat

expediții, au făgăduit bogății și onoruri aceleia care îl va descoperi, dar nimeni pînă acum nu a reușit să elibereze omenirea de reproșul de a nu fi fost în stare să ajungă la izvoarele Nilului!”

Ca și fratele său, Nilul Albastru își ia forțele dintr-o mare întindere de apă, lacul Tana. Doar că, de la început, acest frate mai tînăr al Nilului își manifestă temperamentul diferit. E aprig, violent, lipsit de momentele de nehotărîre și moliciune ale celui alt. Torent de munte, coborînd vijelios pe o albie de piatră, Bahr el Azrek străbate ca o săgeată albastră lacul Tana, fără să se amestece cu apele tulburi ale acestuia, îndreptîndu-se apoi spre răsărit. Fluviul se răsucește într-un semicerc prin platoul abisinian, divinizat pe vremuri, temut din cauza inundațiilor sale violente și nefolosit din cauza mijloacelor neîndestulătoare ale localnicilor pentru a-l înfrunța și a-l domoli. Apoi, luînd viteză pe jgheabul de piatră ce-i servește drept pat și sărînd din cascadă în cascadă, se năpustește în jos spre cîmpia Sudanului, în întîmpinarea fratelui său, șuvoi de sînge fertil, hrănit în perioada musonului cu nămol roșu, roditor, de către torențele munților vulcanici ce împrejmuiesc cetatea Etiopiei, această a doua inimă a Africii.

Parcă însuși caracterul său oglindește felul dîrz și mîndru al locuitorilor acestei cetăți africane, a singurei țări și singurului popor de pe întinsul Africii care niciodată n-a fost supus de străini, n-a suportat jugul colonial.

Legendara țară Kuș din vechile scrieri cu neiforme sau ebraice — întinzîndu-se în antichitate pînă dincolo de Marea Roșie, în Yemen, pe timpul Mekidei-Balkhis, regina din Saba, pe care tradiția a legat-o de numele biblicului Solomon — Etiopia a rezistat tuturor celor ce au încercat s-o supună: islamului,

califatelor arabe, khedivului egiptean, turilor.

În anii cînd se părea că tuturor africanilor e hărăzită soarta de a fi transformați colonialiști în sclavi, inimile celor subjugati au tresărit de nădejde la vestea victoriei la Adua, unde armatele etiopiene ale Menelik II, descendent direct al legendarului Menelik, fiul lui Solomon și al reginei din Saba, au sfărîmat orgolioasa expediție colonială a imperialismului italian în forma:

Doar covîrșitoarea superioritate a tehnii militare moderne i-a adus pe italieni în cîmpul de luptă, în 1936, dar lupta poporului încetată cu toată teroarea colonială și pe cinci ani steagul Etiopiei a fost din nou înălțat la Addis Abeba.

Dar, în același timp, izolarea, teribila izolare a acestei cetăți muntoase, situată în parte de marile căi comerciale ale continentului, avînd în spate zidul de nepătruns al junglei ecuatoriale iar în față pustiul abisinian, cetatea asediată continuu de valurile năvălitorilor care izbeau în zidurile ei, făcut ca mersul înainte al Etiopiei să se încetinească, viața socială să înghețe în formele arhaice tribale și feudale.

Despotismul feudal ce domnește în regiunile întinse ale țării, o economie primitivă, un venit pe cap de locuitor de abia 30 dolari anual, analfabetism și o mortalitate infantilă dintre cele mai ridicate — acesta e moștenirea izolării de veacuri. A împăratul Etiopiei încearcă să îmbine în formă de stat învechită cu reformele imperios necesare. Un început de dezvoltare industrială, de explorare și folosire a bogțiilor naturale — în bună parte cu ajutorul țărilor socialiste — un început de viață politică prin crearea celui dintîi parlament țării, primele embrioane de organizații naționale

Piramidele și Sfînxul stau de strajă secolelor...

citorești arată că și Etiopia este pe cale să se încadreze în marele șuvoi al civilizației mondiale.

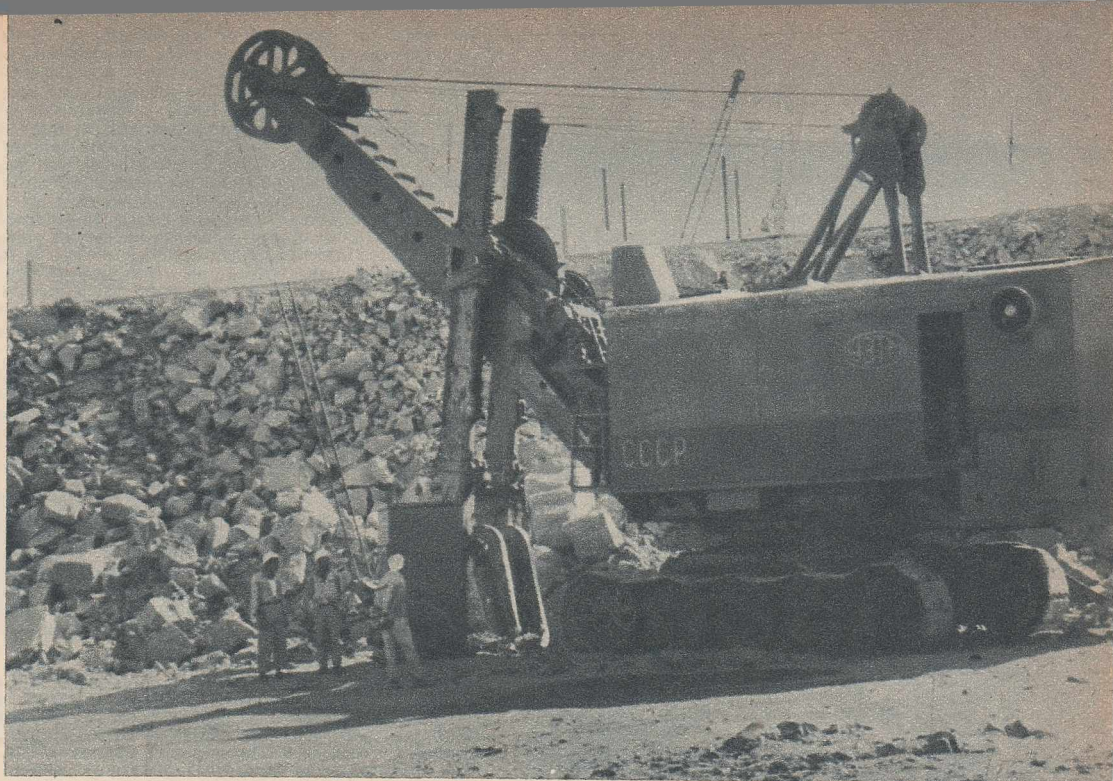
UNDE NILUL ÎNCEPE SĂ SIMTĂ MÎNA OMULUI

Între timp, Bahr el Jebel, care pierduse sub soarele african, în smfrcurile Seddului, două treimi din apa sa, după ce primește din stînga undele verzi ale marelui său afluent Bahr el Ghazal — fluviul gazelelor — iar din dreapta pe cele ale Sobatului, își umflă din nou apele și iese pe întinsul câmpiei Sudanului central sub numele de Bahr el Abyad — Nilul Alb. E un uriaș fluviu tropical acum, lat de mai bine de 3 kilometri pe alocuri, care crește nemăsurat în perioada ploilor din iunie-noiembrie, revărsîndu-se pînă departe pe cîmpia întinsă din jur.

Peisajul de o parte și de alta se schimbă și el. Savanele întinse cu ierburi, care în perioada ploilor întrec în înălțime un cal cu călăreț cu tot, întrerupte de perdele de copaci — salcîmi și baobabi — se transformă în perioada de secetă în pustietăți acoperite cu cenușa plantelor cărora locuitorii le dau foc înaintea sosirii sezonului ploios. Apar sate mari, locuite de populațiile Dinca, Nuer, Șiluc, în majoritatea lor păstori. Aspectul lor exterior dezmințe numele de „Bilad as Suud”, țara celor negri, cum a fost botezat Sudanul de către arabi. Valuri de migrații ale nomazilor au făcut ca populațiile negre care îl locuiseră inițial să se amestece cu arabii, creîndu-se un nou tip rasial, intermediar. Păstrînd limbile tribale, localnicii au preluat în relațiile dintre triburi limba arabă, iar ca religie islamul.

Treptat, populația devine mai densă; nomazilor, ale căror caravane străbat întinderile de pustiu și iarbă, le iau locul agricultorii și pentru prima oară Nilul simte că există ceva mai puternic decît munții pe care i-a străbătut, decît mlaștinile pe care le-a învins. Ca un cal tînăr căruia i se pune zăbala, tot așa Nilul simte pentru prima oară mîna omului. Deocamdată localnicii se apropie timid de dînsul, nu-l pot stăpîni încă, îi folosesc doar prea puțin apele sale pentru ca prin canalele de irigație să fertilizeze savana. Dar mai la nord, în preajma Khartoumului, capitala Sudanului, apar baraje mari, ca cele de la Djebel Aulla pe Nilul Alb și Sennara pe Nilul Albastru. Pămîntul este lucrat aici în întregime. Plantațiile întinse, pe care se cultivă bumbac — bumbacul cu fir lung, cel mai bun din lume, acoperă aproape o jumătate de milion de hectare — le succed plantații de trestie de zahăr, banane și un gen special de salcîm, care dă guma arabică, în producția căreia Sudanul ocupă primul loc din lume.

Aici, pe aceste plantații lucrute de muncitori agri-

Cu ajutorul Uniunii Sovietice, egiptenii supun forța milenarului Nil, construind barajul de la Assuan. În fotografie: una din puternicele mașini sovietice folosite pe acest mare șantier.

colii veniți din toate regiunile țării, ca și în orașele ce încep să se înșire ca o salbă rărită de-a lungul Nilului — orașe mici, în care industria e reprezentată de mici ateliere în piața cărora se strîng mărfurile pentru a fi expediate pe Nil în jos și prin calea ferată la noul port la Marea Roșie — Port Sudan — se formează acum națiunea sudaneză.

Sudanul a fost și mai este încă sărac, dar cu apele Nilului bine folosite pentru agricultură, cu populația sa harnică, activă, cu bogățiile pe care le ascunde subsolul său ar fi putut cunoaște înflorirea. Nu întâmplător a fost el din totdeauna ținta euceritorilor străini.

Ba o țintă atît de rîvnită că, uite, chiar primul orașel pe care-l întîlnește în cale după 2.500 km prin pustietăți fusese cit pe aci să devină arena unui sfîrșit conflict între cele două mari puteri coloniale de la sfîrșitul secolului trecut — Anglia și Franța.

Cine își mai aduce aminte azi de Fașoda? În 1898 însă numele ei umplea paginile ziarelor întregii lumi. Se va retrage oare detașamentul maiorului francez Marchand care, după un drum anevoios prin junglă și mlaștini de-a curmezisul Africii centrale, a pus stăpînire pe această fortăreață părăsită de englezi în fuga lor din fața răsculașilor sudanezi? Ocuparea ei, zăvorînd Nilul, rupea în două marea imperiu colonial african englez ce se întîndea din Alexandria pînă în Capetown. Sau ultimatumul englez va fi respins și va izbucni războiul?

Franța a cedat și a evacuat Fașoda: la orizont se desena un pericol comun pentru ambele puteri coloniale — Germania imperialistă a lui Wilhelm, în plină expansiune.

Fașoda, sau Kodak cum au rebotezat-o englezii ca să șteargă pînă și amintirea conflictului dintre cei doi mari rechini colonialiști aliați de nevoie, fusese episodul final al unei drame scurte dar teribile ce s-a jucat pe malurile Nilului tocmai în anii vîrfului expansiunii colonialiste engleze. Cu Egiptul aflat sub protectoratul ei și Sudanul ocupat de trupe engleze și guvernul din Khartoum de un vicerege englez, nimeni nu se sîchisea de părerea băștinașilor. Și iată, deodată, o răscoală care cuprinde fulgerător întregul Sudan cum cuprinde focul iarbă uscată a savanelor sale — răscoala mahdiștilor. Îndreptată împotriva jugului străin, răscoala a avut conducător pe Mohamed Ahmed, pe care poporul l-a numit Mahdi, prorocul, izbăvitorul, a cărui venire era anunțată de Coran.

În anii aceia deasupra Nilului a pluit fumul incendiilor, apele sale s-au înroșit de sînge și au purtat pe sub zidurile Khartoumului, printre miile de cadavre anonime, pe acela al guvernatorului Sudanului, generalul Gordon. A cunoscut apoi Nilul și represiunea „civilizatorilor” englezi — care au revenit sub comanda generalului Kitchener — represiune atît de sălbatică încît se părea că glasul poporului sudanez va amuți pentru totdeauna.

Și iată că în zilele noastre pe turnul fortăreței Khartoumului, înălțată pe istmul în fața căruia se unesc cele două Niluri, flutrie steagul republicii independente a Sudanului, iar statuia lui Gordon, înălțată în centrul orașului ca o luare-aminte pentru răzvrătiți, a fost dărîmată.

Armata engleză a părăsit Sudanul. Pe hartă locul lui nu mai e marcat prin hașuri verzi intercalate cu hașuri galbene, simbol al „condominiului anglo-egiptean”; dar viața economică a țării continuă să fie în bună măsură în mîinile monopolurilor engleze. Aproape întregul bumbac este exportat în Anglia și limba engleză continuă să fie practic a doua limbă oficială a Sudanului. Doar că, pe lîngă englezi, au mai apărut și alții care pînă acum s-au învîrțit în jurul „terenului

rezervat” britanic. Tot mai des pe străzile Khartoumului auzi dialectul hamburghez și mîunchenez, ca și vorba repezită caracteristică americanilor.

Guvernul sudanez a început să ia în ultimul timp unele măsuri de eliberare de sub tutela economică străină. Sume relativ importante au fost prevăzute a fi investite în planul septenal al țării: pe planul politicii externe, Sudanul, mult încercat în trecut, promovează o politică de neutralitate îndreptată împotriva colonialismului, o politică de solidaritate cu lupta popoarelor arabe pentru independență deplină. Dar, în același timp, libertatea de exprimare e zăgăzuită, partidele democratice sînt interzise, sindicatele de asemenea, guvernul lipîndu-se astfel de cel mai puternic sprijin pe care l-ar putea avea, acela al avîntului unui popor care a știut să lupte în trecut și e dornic să lupte și azi pentru deplină sa libertate economică și politică, pentru o viață fericită în patria redobîndită.

RĂMII CU BINE, AFRICĂ NEAGRĂ I

Cele două fluvii gemene: lentul și maturul Nil Alb cu năbădăiosul, iutele Nil Albastru s-au contopit, dar apele lor păstrează încă mult timp fizionomia proprie a fluviilor din care provin — cel ce plutește pe corabie în josul Nilului e însoțit, cale lungă, pe mîna dreaptă de apele limpezi, închise la culoare, ale Nilului Albastru, iar pe mîna stîngă de apele galbui ale Nilului Alb.

Nilul a trecut de jumătatea vieții. Unit cu fratele său geamăn, după ce primește ultimul afluent, Atbara, se adîncește, uriaș, malestuos, înspre nord, prin valea îngustă, strînsă între stînci, în imensul pustiu al Nubiei, luîndu-și pentru totdeauna rămas bun de la Africa neagră. O dată cu prima cataractă în care își prăbușește apele, locul copilăriei sale viforoase din munții Africii centrale, al adolescenței sale nehotărîte în mlaștinile tropicale, al tineretii forțelor sale încă nefolosite din cîmpia Sudanului îl ia maturitatea înțelepciunii. Nici o prezență străină nu-l tulbură apele. Cele șase cataracte care-l întrerup cursul pe 1.500 km sînt ca tot atîtea zăvoare care închid unicele fir de legătură între lumea africană și lumea mediteraneană. Fiindcă singur Nilul dintre toate apele Africii are forța să străbată marea deșert saharian, iar pustiul Nubiei este poate cea mai sălbatică regiune a acestuia. De o parte și de alta se întind la nesfîrșit dune de nisip arzător întrerupte din loc în loc de lanțuri de munți stîncoși, cu crestele ascuțite, aidoma unor seceri, bătute de vînturile deșertului. Pustiu, cataracte ... și amintiri.

Nubia n-a arătat din totdeauna așa. Nilul își amintește cum, demult de tot, în al 3-lea mileniu înaintea erei noastre, ostile faraonilor Egiptului au pătruns urcînd în lungul lui, pe aceste meleaguri; cum pe malurile sale, care erau pe atunci roditoare ca și o bună parte din Sahara, pe care nisipul pustului nu o acopere încă, au apărut orașe, s-au ridicat temple, s-au construit piramide. Nilul își amintește cum viceregele Napata, transformat apoi în regatul Nubiei, devenise atît de puternic încît în secolul al X-lea î.e.n. regii săi ajunseseră să cucerească Egiptul și să domnească pe valea întregului fluviu, de la confluența celor două Niluri pînă la țărmul mediteranean. Nubia rămăsese în picioare atunci cînd Egiptul căzuse demult. N-au izbutit s-o cucerească nici perșii lui Cambises, a cărui oaste a pierit încercînd să străbată deșertul nubian, nici armata lui Alexandru. Doar romanii au reușit s-o înfrîngă și Nubia, lovită de moarte, s-a prăbușit treptat sub valurile ce s-au

succedat ale năvălitorilor nomazi din jur. Sistemul de irigație a fost distrus, orașele au decăzut, populația le-a părăsit și nisipul pustului a acoperit totul.

Azi Nilul se scurge încet de-a lungul văii aproape pustii, în care doar ridicăturile neînsemnate arată locul așezărilor omenești de odinioară, al mormintelor regilor și marilor preoți, al vestitelor temple săpate în stâncă. Puține sînt cunoscute și mai puține explorate, fiindcă bogățiile arheologice ale Egiptului, aflate mai la îndemînă, au fost acelea care au atras în primul rînd atenția oamenilor de știință din întreaga lume. Și iată că uriașul baraj de la Assuan, care va ridica apele fluviului cu peste 100 de metri, va inunda în curînd valea Nilului pe o lungime de 500 km de la prima la cea de a treia cataractă. N-au mai rămas decît cinci ani pînă cînd apele vor acoperi relicvele a 4.000 de ani din istoria omenirii. În aceste condiții se pune problema salvării templelor de la Semua, Kertassi, Ibsambul, a templului Kalabşa cu unicele sale basoreliefuli, a insulei Philae cu marele templu al Izidel, pilonul faraonului Nectanebo și porticul lui Traian. În sfîrșit, a uneia din minunatele opere de artă ale lumii antice: uriașul templu Abu Simbel, săpat în stîncă, cu statuile sale colosale de 20 m înălțime reprezentînd pe Ramses II și soția sa Nefertari.

Oare vestigiile culturii omenești din zorile ei, după ce au fost conservate timp de milenii sub nisipul pustului, vor fi înghițite pentru totdeauna de același Nil care a asistat la nașterea lor, a cărat pe spatele său uriaș corăbiile ce transportau blocurile de stîncă din care au fost durate aceste monumente, ca și pe sclavii care le-au înălțat? De același Nil care a ogîndit în apele sale timp de 40 de veacuri această minune a genului omenească?

Întreaga omenire a răspuns apelului lansat în comun de guvernele Egiptului și Sudanului. Sub auspiciile UNESCO s-a pornit o muncă uriașă de descoperire, fotografierie, demontare a templelor, piatră cu piatră, pentru a fi reconstruite în loc sigur. Abu Simbel, împreună cu stîncă în care e săpat — 250.000 tone în total — va fi ridicat printr-un sistem de cricuri hidraulice la peste 60 m înălțime și-și va ocupa din nou locul pe malul marelui fluviu, în bătaia soarelui. Este una din marile opere ale omenirii întregi această acțiune de salvare, prin eforturi înfrînte, a rămășițelor uneia din cele mai vechi civilizații din lume, a moștenirii comune tuturor popoarelor!

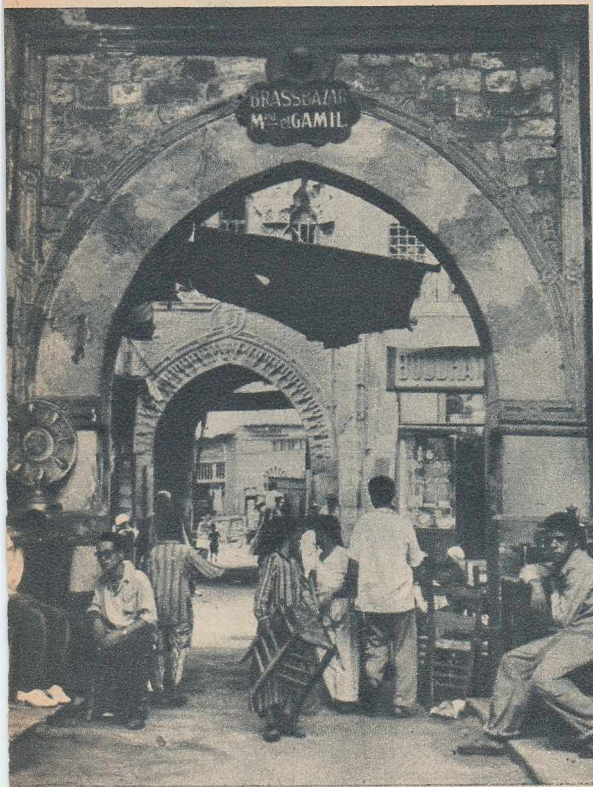
EGIPTUL — OPERA NILULUI

Un post de frontieră, cîteva colibe — granița dintre Sudan și Egipt. Pustiul continuă, încă o cataractă, apoi încă una și în depăr-

tare, printre stîncile ce-i așin calea, apare un dîmb ce i se pune Nilului de-a curmezișul: barajul de la Assuan — vechiul baraj. E mare, măsoară aproape 2 km lungime și totuși e mic, meschin, în raport cu Nilul. Mii de kilometri a venit fluviul, puhoi, gata să se ofere oamenilor, și iată că nu i se cere decît o mică pomană — puțînă apă pentru cîteva canale de irigație. Iar fluviul însuși se prăbușește într-o cascade uriașă, protestînd parcă, în vuietul îngrozitor al miilor de metri cubi ce se prăvălesc de la înălțime, împotriva celor care, străini de Africa — colonialiștii englezi — i-au luat doar apa pentru a crește bumbacul, lăsîndu-l să-și irosească în van forța lui uriașă care ar fi putut, transformată fiind în electricitate, să dea Egiptului lumină și putere.

Decepția nu-i va fi însă de lungă durată. De o parte și de alta a malurilor sale, de doi ani de zile e forțotă. Mecanisme moderne, care înlocuiesc munca sutelor de mii de sclavi din antichitate, înălță la Assuan un nou baraj, de astă-dată construit cu ajutorul oamenilor veniți de pe malurile unui alt fluviu uriaș, Volga, cu scopul de a pune forța Nilului în slujba omului-frate african. Cei 180.000.000 mc ai lacului ce se va forma în spatele unuia din cele mai mari baraje din lume (înalt de 180 m, lung de 5.000 m) vor iriga 1.000.000 de ha de pustiū, vor furniza 10 miliarde de kwh pe an, de 10 ori cît consuma Egiptul pînă acum, vor da un nou viitor țării.

Aici, la Assuan, e zăvorul istoriei. Este un loc unde, de la primul licăr al istoriei, de la prima așezare statală omenească pe întinsul planetei noastre, de la primele hieroglife așternute pe papirus și pînă la uriașa hidrocentrală construită pe baza celei mai avansate tehnici — rod al celei mai înaintate gîndiri umane — civilizația omenească s-a dezvoltat neîntrerupt.

Aspect pitoresc din vechiul Cairo.

O familie de felahi din valea Nilului.

Pentru a nu fi înghițit de apele Nilului, uriașul templu Abu Simbel — această minunată operă de artă a lumii antice — împreună cu stîncă în care e săpat (250.000 tone!) va fi înălțat cu 60 metri și-și va ocupa din nou locul pe malul marelui fluviu.

Egiptul este un dar al Nilului — a spus Herodot. Pe 1.100 de km fluviul hrănește cu apa sa binefăcătoare valea verde și fertilă înșesată de oameni din timpul celei mai vechi antichități.

Cei ce au stăpinit acest pământ — faraonii, regii persani, împărații romani, califii arabi, sultanii turci — știau că viața țării, a oamenilor ei, este la cheremul Nilului. O revărsare de 7-8 metri însemna belșug; doi metri mai puțin — dezastru; doi metri mai mult — catastrofa inundației pustiitoare. Mijloacele primitive pe care le aveau la îndemână nu erau însă de ajuns ca să regleze uriașul proces natural, să stăpânească colosala respirație a Nilului.

Azi, datorită sprijinului dat de popoarele care s-au eliberat definitiv de exploatare și, în primul rând, de țara care arătat omenirii drumul eliberării iar acum îl arată pe acela al viitorului ei de aur, al comunismului, vechiul Egipt, azi Republica Arabă Unită, are condiții prielnice pentru a ataca sarcina ce părușe din totdeauna peste puterile omenității. Viitorul va arăta dacă aceste condiții vor fi pînă la urmă folosite spre binele poporului. Fiindcă poporul o duce greu încă, foarte greu. Ca în urmă cu mii de ani, vezi pe malurile Nilului spinările încovoiate ale felahilor egipteni care în decursul mileniilor au suportat jugul tuturor năvălitorilor, care s-au contopit cu arabii preluându-le limba dar și-au păstrat totuși chipul lor caracteristic, cel de pe vechile picturi din El Fayum. Aidoma ca acum 5.000 de ani, același bivol învîrte la infinit piatra de moară sau vârtejul unui puț ca să reverse dintr-un burduf de piele puțină apă pentru minuseculul petic de pământ al felahului. Ei lucrează pământul cu aceeași săpăligă și culeg rodul lui cu aceeași seceră pe care le vedem pe basoreliefurile din Heropolis. Doar că cei vechi n-au știut ce înseamnă să strîngi de dimineața pînă

noaptea bumbaenul cu degetele însingerate de caliciul plin de țepi.

Multe mai sînt încă învălmășite în Egipt, vechiul se lasă greu despărțit de nou. Reformele importante, ca naționalizarea marilor societăți străine și locale, precum și a comerțului exterior, un început de reformă agrară, unele măsuri cu caracter social se împletesc cu lovituri date tocmăi forțelor progresiste, celor care ar putea cel mai bine să asigure ducerea reformelor pînă la capăt.

Bătrînul Nil constată cu bucurie începutul unor schimbări de-a lungul malurilor sale. Iar dacă în această veche și totuși nouă țară oamenii s-ar bucura de libertate în lupta ce o duc pentru propriul lor viitor, dacă li s-ar asigura condiții mai bune de viață și dacă s-ar crea garanții că foștii stăpîni ai acestei țări, colonialiștii, nu se vor mai întoarce sub nici o formă, bătrînul Nil s-ar putea declara pe deplin mulțumit înainte de a muri.

Căci e bătrîn Nilul, tare bătrîn. Apele sale se scurg încet de tot prin fața Tebei faraonilor, a uriașelor temple ale lui Amon Ra, zeul soarelui, din Karnak și Luxor, ale mormintelor regale din Tel el Amarna, al palatului lui Ramses din Medinet Abu, prin fața simbolului materializat al veșniciei, a piramidelor. E neînchipt de adîncă prăpastia trecutului privită de aici, de pe malurile Nilului. Cînd Herodot discuta cu preotul egiptean printre coloanele acoperite cu hieroglife ale ruinelor unui templu teban, piramidele, stînxul, hieroglifele aparțineau unei lumi demult apuse, unei civilizații despre care interlocutorul său nu-i mai putea spune nimic.

Și de atunci au trecut alte două milenii și jumătate. Egiptul cucerit de Alexandru cel Mare, Egiptul helenistic a devenit din nou făclia civilizației mondiale iar strălucita Alexandria de la gurile lui, cu biblioteca și

Coperta noastră

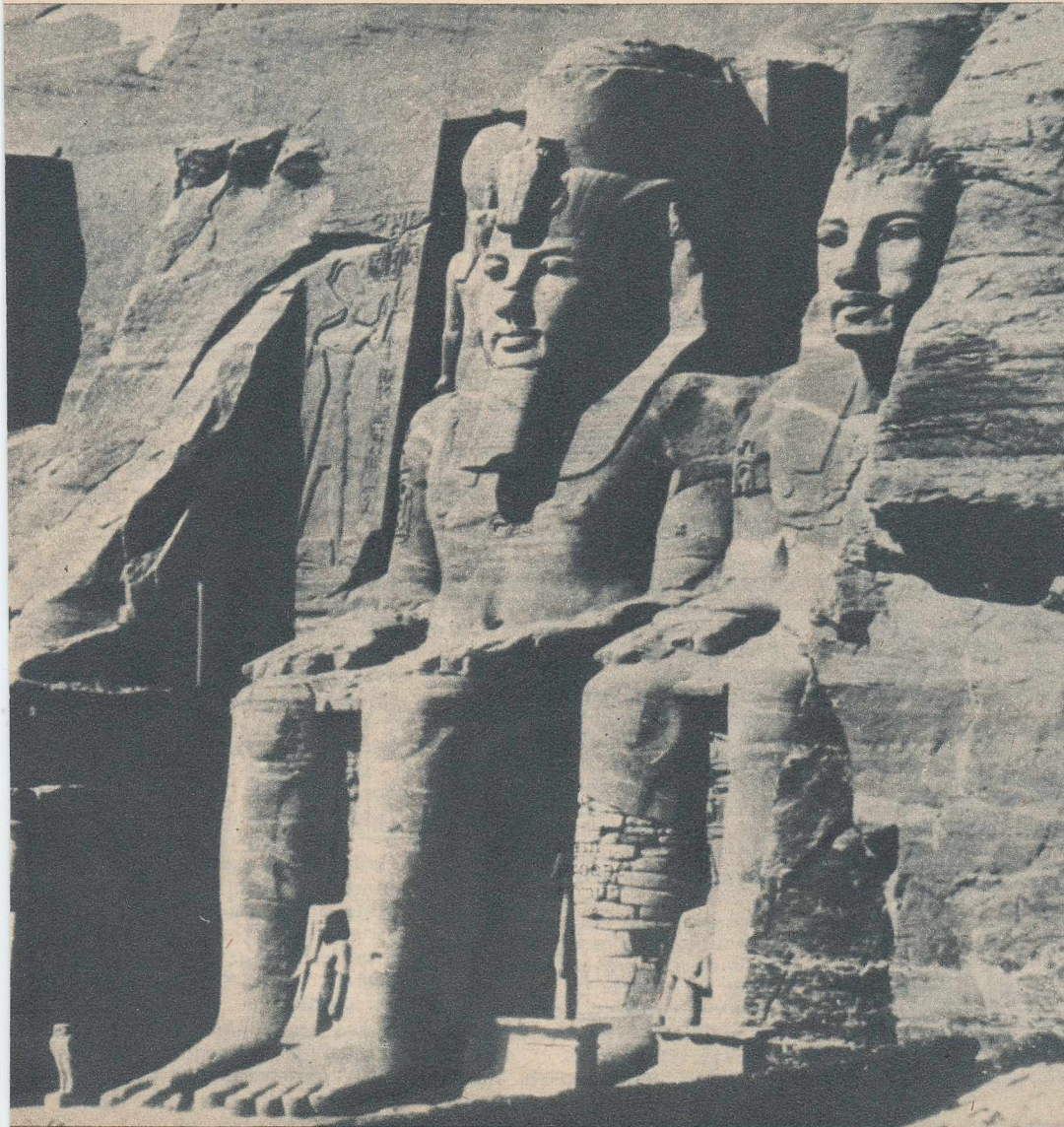

Cel mai tînăr Artist al Poporului:

NICOLAE HERLEA

Coperta noastră îl înfățișează pe baritonul Nicolae Herlea — cel mai tînăr Artist al Poporului din țara noastră — în una din marile sale creații artistice: rolul contelui de Luna din opera „Trubadurul”. Întors de curînd din Italia — unde a cîntat în cadrul Festivalului de vară de la Castello di Lombardia — el a adăugat încă o biruință la strălucitul său palmares de succese internaționale: interpretarea dată lui Figaro din „Bărbierul din Sevilla” a fost unanim și entuziast aplaudată de întreaga presă italiană. Citatul extras mai jos din ziarul „Giornale di Sicilia” este destul de elocvent: „Pe scenă, Nicolae Herlea este de o dezinvoltură unică, de o măiestrie uluitoare, echilibrată la maximum...Vocea este aceea a unui astru al bel-canto-ului de primă calitate: caldă și puternică, se ridică pînă la tonurile de tenor și coboară pînă la frumoase sonorități joase”.

În stagiunea ce va începe în curînd îl vom putea vedea pe Herlea într-o nouă premieră: „Bal mascat” de Verdi, în care va interpreta rolul lui Renato.

școlile sale celebre, a devenit cel mai mare centru de cultură al vremii. Trece alte veacuri și pe cenușa acestei biblioteci arse de năvălitori renaște o nouă cultură — izvor de cunoștințe pentru Europa medievală — cultura arabă. E veche și dînsă. Peste cîțiva ani, Universitatea Al Azhar din Cairo, reședința califatului Fatimizilor, va serba mileniul existenței sale...

Cairo, ultima etapă a vieții Nilului și prag spre un viitor nou pentru poporul egiptean totodată, se pierde în depărtare. Nilul se tîrăște spre mare, se împarte întii în două apoi se destramă în zecile de brațe ale deltei. Pare un gigant prăbușit care încearcă să atingă cu degetele răsfrate ale celor două mîini marea spre care a tîns în neînchipt de lungul și anevoiosul drum al vieții sale. Doar prin cele două degete mici ale palmelor sale desfăcute, prin canalele din margine, ale Damietei și Rosetei, se încadrează delta, se mai prînge viața sa în mare. Ele sînt singurele vie în trupul său muribund. Bătrînul Nil poate în sfîrșit să moară liniștit că și-a îndeplinit marea operă a vieții sale, aceea a legăturii dintre inima Africii și Europa. Împreună cu celelalte fluviu uriașe care au servit de legătură popoarelor în zbuciumata istorie a omului pe acest pământ, Nilul a binemeritat de la omenire.

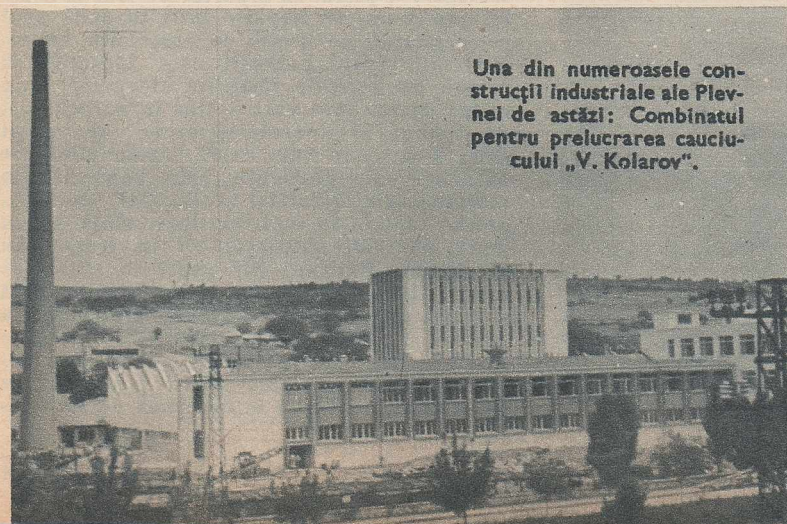
Plevna — un centru turistic căutat.

La Plevna, azi

Correspondență
din R. P. Bulgaria
de Ivan IOVKOV

Ploale artificiale pe ogoarele din Yassen, ralonul Plevna.

Una din numeroasele construcții industriale ale Plevnei de astăzi: Combinatul pentru prelucrarea cauciucului „V. Kolarov”.

Cu prilejul celei de-a 18-a aniversări a eliberării Bulgariei de sub jugul fascist publicăm o corespondență primită de la revista „Naša Rodina” din Sofia.

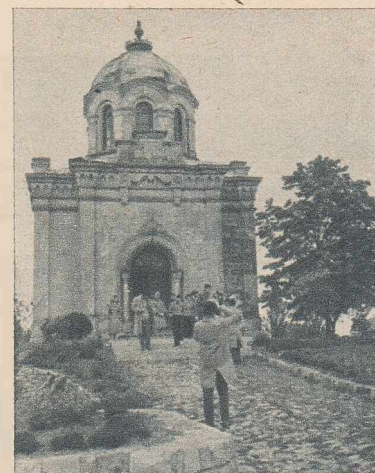
În muzeele din Plevna (în limba bulgară numită Pleven) mai stau și azi încremenite mortiere și tunuri care au bubuit cu 85 de ani în urmă, pe câmpul de bătălie. Pe dîmburile învecinate, nu departe de cimitirul eroilor, se află monumente ridicate în cinstea ostașilor ruși și români căzuți la datorie.

Dar Plevna nu este numai un oraș al monumentelor și al muzeelor. În anii puterii populare s-au petrecut aci multe schimbări. Centru al unei văi bogate, cu o agricultură intensivă și cu o industrie dezvoltată, Plevna are în prezent numeroase fabrici: de zahăr, de cauciuc, de ciment, de țigări, de conserve etc.

Statul alocă pentru construcția de locuințe din acest oraș sume importante cu care se clădesc anual circa 1.200 de apartamente. Noile cartiere au schimbat cu desăvîrșire înfățișarea vechiului oraș.

Plevna nouă, cu o populație de 80 de mii de locuitori, are un teatru de stat, o orchestră simfonică, un teatru de păpuși, un teatru de operetă, un institut pedagogic, șase școli superioare, o școală de muzică.

În împrejurimi, un rîu cu ape repezi taie masivele stîncose de calcar ce domină orașul și

Mausoleul de la Grivița, din apropiere de Plevna, ridicat în amintirea ostașilor ruși și români căzuți în războiul din 1877.

formează un defileu de o frumusețe de nedescris. Cîndva, pe malurile acestui rîu se înșirau zeci de mori de apă ce asigurau aprovizionarea cu făină a trupelor turcești. Astăzi aci se află un parc imens — unul din cele mai pitorești locuri de odihnă.

De-a lungul micului rîu a fost construit un întreg sistem de lacuri. În stîncile sfredelite au fost deschise cofetării și restaurante; s-au ridicat hoteluri în lunca plină de frumusețe, precum și stranduri, stadioane și construcții sportive. Deosebit de original este restaurantul amenajat într-o peșteră care fusese locuită în antichitate.

Așa arată astăzi orașul istoric Plevna și împrejurimile lui — locuri care au intrat, prin luptele care s-au dat aici, în istoria a patru țări.

Taina tectitelor

Pe la sfârșitul veacului al XVIII-lea apărea în Boemia o lucrare în care se vorbea despre niște pietre neobișnuite, ce păreau cioburi de sticlă de culoare neagră sau verde închis. Cu aproape o jumătate de secol mai târziu, în timp ce călătorea pe bordul vasului „Beagle”, Charles Darwin descoperă în insula Tasmania o serie de fragmente asemănătoare.

Și lui Darwin și altora aceste bucățele de „sticlă” le-au trezit un interes profund.

Curînd, „cioburile” misterioase fură descoperite și în Indochina, Indonezia, Sahara, Australia, Filipine, S.U.A. și, după locul respectiv, au primit numele de australite, indoșinite, vltavite (după fluviul Vltava din Cehoslovacia) etc. În țara noastră nu s-au descoperit tectite.

Băștinașii din Polinezia le cunoșteau de multă vreme și le atribuiau puteri supranaturale. Ei le-au numit fie „țrimiși ai cerului”, fie „globuri ale soarelui”, fie „pietre ale cerului”. În Boemia ele au devenit materii prime pentru diverse bijuterii, iar în Texas au fost luate drept... diamante negre.

Oamenii de știință au dat acestor pietre un nume generic: tectite, de la cuvîntul grec „tectos”, „topitură”.

Tectitele au de obicei o formă sferică, asemănătoare cu o picătură înghețată, alături se asemănă cu un disc. De aceea, inițial s-a crezut că ele sînt fragmente de lavă sau „stropi” din sticla produsă în antichitate.

Studiile au arătat că nu sînt nici una, nici alta: pe baza legi-

lor balisticii și aerodinamicii s-a dovedit că tectitele au căpătat această formă în urma unui zbor îndelungat. Cu ajutorul izotopilor radioactivi s-a constatat însă că vîrsta lor, cît și timpul petrecut în zbor variază considerabil de la caz la caz. Tectitele din America de Nord s-au format acum 30.000.000 de ani; cele din Cehoslovacia sînt cu 20.000.000 de ani mai tinere, iar altele au împlinit „abia” cîteva sute de mii de ani. Cu toate acestea ele nu sînt atît de vîrstnice ca rocile terestre, care numără sute de milioane și chiar miliarde de ani.

Mai trebuie oare arătat că zborurile atît de îndelungate nu puteau fi săvîrșite decît în spațiul cosmic? Legende de asemenea, așadar, un miez de adevăr: tectitele sînt pietre venite din „cer”.

După părerea unor oameni de știință, rocile altor planete din care au provenit tectitele au fost supuse inițial unor temperaturi foarte ridicate, care le-a adus într-o stare viscoasă; apoi, în timpul zborului cosmic, ele s-au răcit. Spre sfârșitul călătoriei lor interplanetare s-au încălzit din nou, iar suprafața lor s-a topit parțial, a doua oară. În fine, căzînd pe Pămînt, au fost acoperite de depunerile geologice care s-au format ulterior.

Prin aspectul lor tectitele nu seamănă cu nici un mineral de pe Pămînt, dar prezintă unele tangențe cu meteoriții.

Dacă structura tectitelor nu mai constituie astăzi o taină, originea lor, felul în care s-au format constituie încă o interesantă enigmă. În această privință există mai multe ipoteze. Se afirmă astfel că tectitele ar fi o clasă

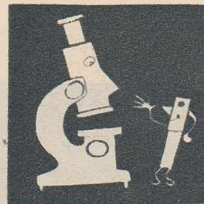
de meteoriți sticloși, produși pe suprafața unor planete dispărute. Unii savanți presupun că tectitele ar fi fragmente topite de rocă din suprafața Lunii, formate în urma ciocnirii satelitului nostru natural cu meteoriți giganți. În sfîrșit, s-a emis ipoteza că tectitele ar fi bucăți de rocă terestră, rezultate în urma căderii unor meteoriți pe planeta noastră.

Dintre toate ipotezele cea mai veridică pare a fi aceea cu privire la proveniența tectitelor de pe suprafața unor planete dispărute. Fără îndoială că cercetarea Cosmosului va ridica și vâlul de taină ce înconjoară deocamdată aceste misterioase „pietre ale cerului”.

Don LĂZĂRESCU

NOUȚĂȚI ȘTIINȚIFICE ȘI TEHNICE

UN MICROSCOF CARE CÎNTĂREȘTE 20 gr

În R.P. Polonă a fost începută fabricarea unor microscopice în miniatură. Aceste aparate seamănă ca aspect cu niște stilouri și cîntăresc numai 20 gr. E drept că ele nu pot mări mai mult decît de 32 de ori, ceea ce restrînge oarecum domeniul lor de folosire. Microscopicele miniaturale vor fi totuși de mare utilitate în controlul calității prelucrării suprafețelor diverselor piese industriale, în cercetarea suprafeței pieselor turnate, precum și în agricultură.

BATERII... CU BACTERII

Transformarea unei forme de energie în alta este realizată cu

mare ușurință și cu un randament foarte înalt de ființele vii. După cum se știe, plantele se dezvoltă transformînd energia luminoasă în energie chimică.

Bacteriile folosesc procedee analoage, unele producînd chiar... electricitate pe baza energiei luminoase. De pildă, bacteria sulfului, bacterium chromatium, face să țîșnească din cisteină (aminoacid prezent în această bacterie) un curent de electroni.

Recent firma americană „Magna Products” a construit o pilă experimentală cu bacterii, suficient de puternică, se spune, pentru a alimenta aparate de radîo, lămpi pentru semnale maritime și alte aparate electrice.

HIDROCENTRALĂ ACȚIONATĂ DE MAREE

Mareele, rezultat al atracției exercitate de Lună și Soare asupra mărilor și oceanelor, vor pune în mișcare turbinele unei hidrocentrale neobișnuite. La institutul „Ghidroenergo-proekt” din U.R.S.S. a fost realizat proiectul

tul primei hidrocentrale electrice experimentale sovietice puse în mișcare de marea. Aceasta va fi situată pe malul Mării Barents, unde fluxul atinge o înălțime de 7 metri.

Lucrările vor începe în scurt timp într-un golf în apropiere de Murmansk.

„LIPIREA” ORGANELOR

Un grup de chirurzi japonezi în frunte cu dr. Seidzi Kimoto au creat o metodă de „lipire” a tăieturilor practicate pe organele interne ale animalelor... S-au făcut cu succes operații de „lipire” a esofagului, intestinelor, vaselor sanguine, folosindu-se un clei polimeric cu priză rapidă, care se sterilizează ușor și nu este dăunător. După cîteva săptămîni, pelicula de clei se resoarbe.

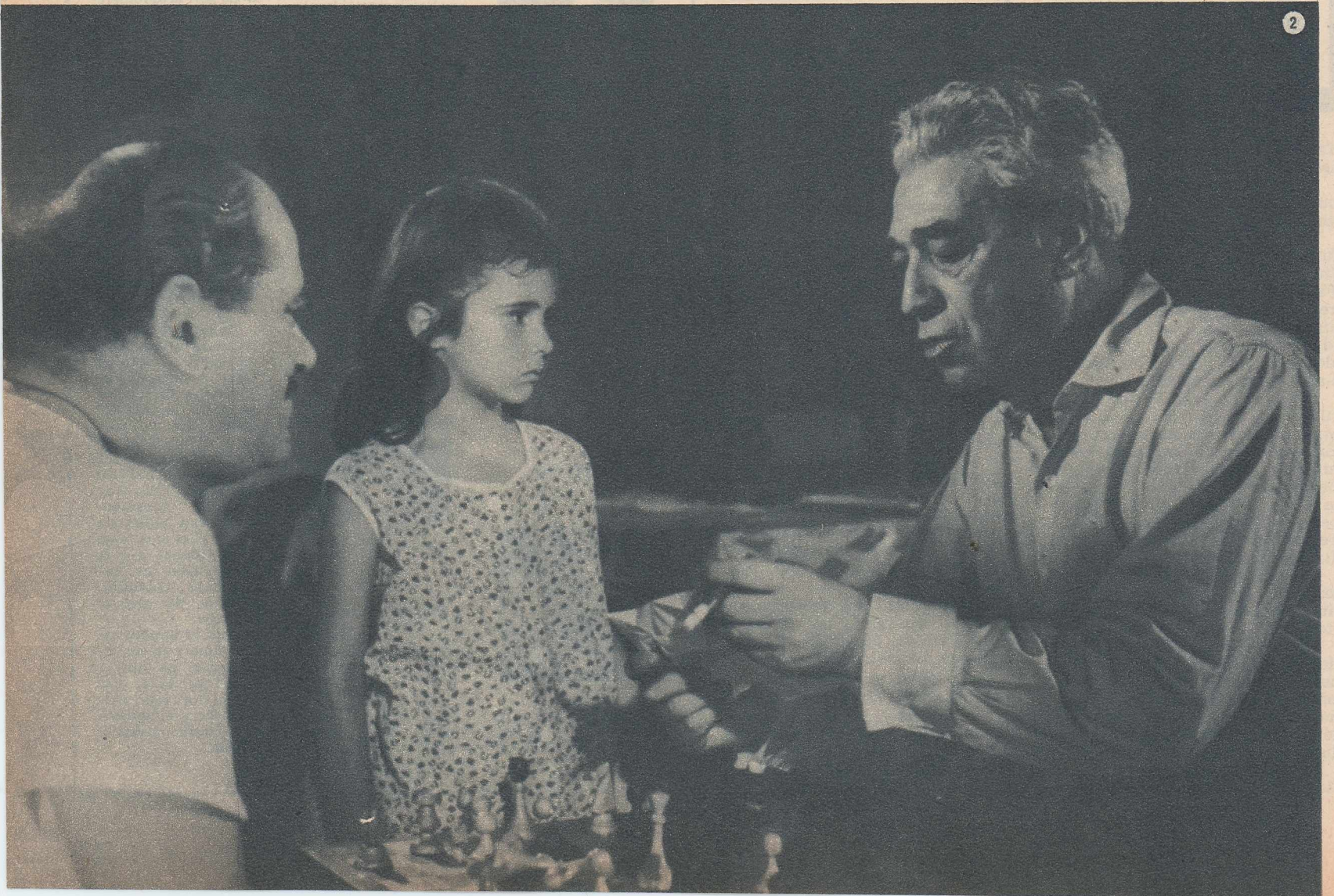
Pînă în prezent experiențele s-au efectuat numai pe ciîni și iepuri de casă, dar scopul lor este, evident, de a simplifica și accelera operațiile pe om.

P e p l a t o u r

POVESTIRI

DIN ZILELE NOASTRE

Pentru cinești, luna august nu a fost destinată concediului. Echipele de filmare aflate în producție profită de obicei de sezonul călduros pentru filmările în exterior — cu mult mai nesigure toamna sau primăvara. Pătrunzând în aceste zile în studioul de la Buftea se întâmplă să vezi totuși platouri goale. O echipă se află în deplasare tocmai în mijlocul Bărăganului, o alta filmează la gospodăriile agricole colective din Dobrogea, altele s-au deplasat în Ardeal sau în inima văii Jiului care retrăiește — sub lumina reflectoarelor — dramaticele evenimente ale grevei din 1929.

Adevărata varietate și se înfățișează însă abia după citirea scenariilor sau vizionarea materialelor filmate. De la comedii de actualitate la drame istorice, de la conflictele născute în realitatea zilelor noastre la cele generate de anii războiului și ai luptei antifasciste gama tematicii include multe din domeniile care pot interesa pe spectatorul contemporan; dar preocuparea principală a cineștilor se concentrează în jurul problematicii de actualitate, care rămâne „piatra de încercare” a regizorilor, operatorilor sau actorilor și totodată domeniul în care se lucrează cel mai pasionat, în care se încearcă experiențele cele mai diferite...

CIND BĂRĂGANUL DEVINE EROU

Filmul „Undeva în Bărăgan”, pe care-l realizează regizorul Gheorghe Naghi (autor al mai multor filme inspirate din Caragiale), își desfășoară acțiunea printre colectivști și zootehnicieni; nu lipsesc din această povestire a scriitorilor Fănuș Neagu și Vințilă Ornaru pasionatele dispute în legătură cu dezvoltarea gospodăriilor noastre colective. Nu lipsește nici povestea de dragoste înfiripată între un tînăr zootehnician și colectivista Maria Serea, poveste care se desfășoară sub semnul luptei îndrăgite între nou și vechi.

Adevăratul personaj central al acestei creații cinematografice, aflate încă în stadiul inițial al realizării ei, este însuși Bărăganul. Imensul grînar al țării noastre, cu lanurile aurii fără haturi care unduiesc în bătaia vîntului, nu va rămîne un simplu decor; dragostea pentru pămîntul aspru dar generos cu cuceritorii lui străbate ca un fir destinele personale și reușește în cele din urmă să înfrîngă rezistența celor care, în frunte cu tînărul Luș, nu întrevădeau la început complexitatea și importanța acțiunilor destinate propășirii agriculturii. „Undeva în Bărăgan” își propune să redea cu simplitate viața tumultuoasă a unui, din satele aflate în imensitatea cîmpiei. De pe acum, deși filmările de-abia au început, elicopterul a planat deasupra lanurilor de grîu și porumb dînd posibilitate operatorului Ovidiu Gologan să cuprindă în spațiul peliculei peisajul nesfîrșit al ogoarelor înfrățite. Foarte curînd, rolurile interpretate de artiștii poporului George Calboreanu și Vasiliu

Birlic vor începe să se contureze. Se vor filma dinamicele cavalcade, vor prinde viață chipurile luminoase ale lui Anton Vișan și celorlalți eroi ai povestirii... Iar peste cîteva luni se vor întîlni în cabinele de montaj secvențele încheiate care vor înfățișa pentru prima oară în cinematografia noastră una din etapele principale ale procesului de înțărare și dezvoltare ale satului colectivist...

ȘI TOTUȘI PÖVESTIREA NU E TRAGICĂ

Un comunist rănit grav în anii ilegalității rămîne însă în viață mulți ani după aceea, dăruindu-și neprecupețit forțele sale vieții noastre noi; iată cazul pe care-l redau în scenariul lor Dumitru Carabăț și Mircea Mohor. Soarta unui om care se știe condamnat la moarte, conștient de inevitabilitatea sfîrșitului necruțător, care pînă în ultima clipă dorește să însufle în jurul lui dragostea de viață, respectul pentru demnitatea oamenilor, pare a prilejui o povestire tragică. Și totuși filmul, la care lucrează în prezent regizorul Andrei Blaier și operatorul Alexandru Întorsoreanu, este plin de imagini luminoase și tonice. Pînă la urmă comunistul Matei moare, dar moartea lui coincide cu momentul în care cei cîțiva oameni din jurul lui și-au regăsit încrederea în ei înșiși, au înțeles țelurile vieții lor. Firește, fericirea acestora nu face să pălească durerea în fața dramaticului sfîrșit al lui Matei. Dar ei vor putea spune întotdeauna cu mîndrie și căldură: „A fost prietenul meu”. De altfel, acesta e și titlul filmului care va prilejui, de bună seamă, spectatorilor analizarea unor sensuri mai adînci ale vieții, pe care ești dispus uneori să le treci cu vederea în iureșul traiului de fiecare zi. „A fost prietenul meu” își propune să fie un film simplu, cotidian, luminat însă de o filozofie complexă și pasionată. Platoul nr. 1 de la Buftea înregistrează în prezent, rînd pe rînd, scenele interpretate de Nicolae Sireteanu (Matei) alături de Ștefan Ciubotărașu, Victor Rebengiuc, Flavia Buref, Șt. Mihăilescu Brăila etc., precum și de o nouă revelație actricească în vîrstă de 10 ani, Silviu Simion.

CE SE ÎNTÎMPLĂ SUB CUPOLA ALBASTRĂ

La prima vedere filmul „Sub cupola albastră”, terminat de curînd de regizorul Gheorghe Tobias, înfățișează — în momenta inedit filmate — măiestria artiștilor de circ. Faptul că printre aceștia rolul principal îl deține un artist... patrupeș pare a fi doar un mijloc mai original. Dar dincolo de feeria acrobaților, jonglerilor și clovnurilor scenariul lui Alexandru Struțeanu și Gheorghe Tobias abordează o problemă de vîdită însemnătate: încrederea în oameni și în forțele proprii, realizarea socială și profesională în ciuda tuturor greutăților și înfrîngerilor de moment. Realizatorii nu s-au mărginit însă la

- ① Oare între Tudor (Victor Rebengiuc) și Irina (Mariela Petrescu) se va naște o iubire adevărată? (Scenă din filmul „A fost prietenul meu”).
- ② Matei (N. Sireteanu) și Balaurul (Șt. Ciubotărașu) au fost deranjați din partida de șah de intervenția micuței Nora (Călina Pandele). Scenă din filmul „A fost prietenul meu”.
- ③ Florentina Mosora, Puiu Călinescu și căjelul Michi, într-o scenă din filmul „Sub cupola albastră”.
- ④ Comicul Tîndărică nu-și încetează poznele nici în antract.

o fabulă filmată. „Sub cupola albastră” redă, cu mijloacele sale proprii, un crîmpei din viața plină de farmec care clocotește în jurul nostru.

★

În Bărăgan, în locuința comunistului Matei sau în noua sală a cercului bucureștean facem cunoștință — prin mijloace cinematografice diferite — cu cîteva din realitățile noastre contemporane. Dacă ne mai amintim că regizorul Andrei Călarășu termină acum o comedie din viața brutarilor și a început o alta,

a cărei acțiune se petrece printre studenții veniți în concediu la mare, dacă vedem filmul de curînd terminat al regizorilor Gabriel Barta și Mihai Bucur închinat muncii de pe șantiere (după un scenariu de N. Țic și Radu Cosășu) și dacă ținem seama că toate acestea reprezintă doar o parte a producției anuale a studiourilor noastre ne putem da încă o dată seama ce bogată sursă de inspirație este pentru arta cinematografică tumultuoasa noastră viață contemporană.

I. HRISTEA

Educație pentru toate vârstele

COPIII S-AU FĂCUT MARI

Da, prietene! Timpul trece. Nici nu ți-ai dat seama când ai zburat cel dolsprezece ani al fiului tău. Și într-o bună zi constai că ai lângă tine un băiat înalt, a cărui creștere seamănă cu un șir de explozii.

Te uiți bine la el și-l vezi deosebit de copilul pe care l-ai cunoscut. Ai impresia că nu numai hainele, ci și corpul i-a devenit prea strimț pentru a cuprinde forța ce ciocotește în el și că, ieșit din lumea bine ordonată a copilăriei, își caută cu perseverență un loc în realitatea inconjurătoare. Într-un cuvânt: băiatul tău a devenit preadolescent.

Îți spui că trebuie să-l cunoști cât mai bine și te străduiești s-o faci. Dar abia ți-ai conturat o impresie și renunți la ea. Ai de-a face cu o personalitate în plină efervescență care, pe măsură ce înaintea în cunoașterea lumii, își adaugă la portretul său moral noi și noi trăsături ce par uneori paradoxale.

A devenit mai independent față de cei din jur și totuși îi caută cu oameni cum n-a făcut-o niciodată până atunci. Nu-i mai plac toate materiile școlare în aceeași măsură, dar în același timp îl interesează nespuse de multe lucruri și-l găsim în cercuri de literatură, biologie, istorie, tehnică, adeseori în mai multe o dată. Citește cu sete, căutând în cărți răspunsuri la o înfinitate de probleme. Îi place să discute, și când îl ascuți îți spui înfiorat de fericire că fiul tău gîndește ca un om matur: raționează, demonstrează, argumentează. Ca peste o clipă să descoperi cât de mult a rămas încă al copilăriei: argumentele lui se sprijină pe fapte izolate, logica are încă un caracter prea afectiv, nu izbuteste să alcătuiască o sinteză și-și socotește propria experiență de viață ca supremul izvor al cunoașterii. Se pripește

în afirmații, îl atrage aspectul exterior al lucrurilor și nu profunzimea lor.

Și, totuși, în ciuda acestor rămășițe ale copilăriei, înfățișarea lui seamănă din ce în ce mai bine cu a unui adult. El este acum în mod constant un om al societății noastre, care știe să dea acțiunilor sale un scop social. Adună faptele mari, îndeosebi victoriile în muncă și creațiile deosebite ale eroilor științei și tehnicii, și dorește fierbinte să le imite. Este exigent cu alții și cu sine. Această exigență nu face însă cu neputință existența unei îngăduințe exagerate față de propriile sale îndatoriri. Fiul tău n-a descoperit încă taina echilibrului în relațiile cu oamenii și cu realitatea inconjurătoare.

Respectă prietenia și-i cere mult: sinceritate, încredere, cinste. Își admiră sincer prietenii când aceștia își cuceresc un loc în stîmna lui. Dar uneori feticișarea prieteniei îi face să piardă calea cea dreaptă când prietenul nu este al vremii și moralei noastre.

Fiul tău se află într-o perioadă de căutare intensă și inconsecvențe sale aparțin acestei perioade de cercetare a vieții. Prezența părinților săi, mai necesară ca oricînd, este primită cu dragoste și bucurie dacă va fi sprijin și nu tutelă, înțelegere și nu asuprire. Exigența și respect față de căutările preadolescentului! Iată formula autorității pe care el o acceptă cel mai ușor. Prietene sau prieten, fii alături de fiul tău zi de zi, ajută-l să pătrundă cât mai temeinic în minunata noastră lume, răspunde la întrebările sale, lămurește-i îndoielile, învață-l să cîntărească aspectele realității cu ajutorul valorilor moralei comuniste și vei avea satisfacția de a fi dat lumii pe care o iubești tu om.

Sen ALEXANDRU

Colțul cosmeticienei DUPĂ VACANȚĂ

Frumoasa culoare arămie pe care am dobîndit-o în timpul verii poate să ascundă de multe ori o piele uscată și chiar deshidratată de razele puternice ale soarelui. De aceea, o dată cu revenirea din concediu, trebuie să luăm o serie de măsuri menite să asigure suplețea tenului. În primul rînd, sînt absolut necesare loțiunile și cremele bogate în apă. Recomandăm în acest sens sucul de castraveți, un produs foarte hidratant (despre el am vorbit într-unul din articolele trecute). După ce tenul a fost șters cu loțiunea mai sus-menționată, se aplică o cremă hrănitoare, Nutrin de exemplu.

O altă neplăcere pe care o constatăm la sfîrșitul sezonului de vară este apariția punctelor negre și dilatarea porilor; aceste neajunsuri, care se ivesc atît pe tenul gras cît și pe cel uscat, se datorează abuzului de uleiuri și de creme antisolare. În acest caz, se impune o baie de aburi cu mușetel, tei

sau floare de nalbă, timp de 5-6 minute, după care extragem punctele negre (pentru această operație îmbrăcăm cele două degete arătătoare într-o față de tifon sterilizat). Dezinfectăm apoi obrazul cu alcool de 70%, 1% camforat.

Tenul gras poate fi zilnic tamponat cu suc de roșii ori de piersici sau cu o loțiune ușor astringentă cum sînt loțiunile „Flora”, „Lara”.

O surpriză mai neplăcută poate să apară o dată cu dispariția bronzării: dilatarea vaselor capilare din cauza căldurii poate înlesni ivirea cuperozei. Pentru desongestionare se recomandă comprese cu infuzii de tei, nalbă sau mușetel; la 100 gr infuzie adăugăm 1 gr extract de hamamelis. Se indică de asemenea măștile preparate din sucuri de legume și fructe (despre rețetele de acest fel și modul lor de întrebuintare am vorbit într-unul din articolele noastre trecute).

Georgeta MĂLIN

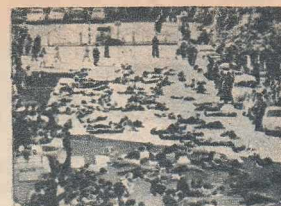
CĂSĂTORIA LA INDIENI

La triburile „piellor roșii” din regiunile de șes nu exista o ceremonie propriu-zisă a căsătoriei. Tînărul războinic, cînd își dădea seama că o tînără îi place, începea să-i „facă curte” pe furis. Pentru a evita privilegiile celor curioși, tînărul îndrăgostit se ascundea fiecare sub o largă învelitoare (din piele de bizon, de obicel), cu care își acopereau pînă și capul, ca într-o glugă.

El se întilneau, astfel îmbrăcați, cel mai adesea pe malul unui rîu — care reprezenta un loc simbolic — și își șopteau, fără martori, tot ceea ce aveau să-și spună. Un timp aceste întilniri se repetau. Acest

timp reprezenta, oarecum, perioada dinaintea logodnei...

Apoi, într-o bună zi, tînăra își descoperea brusc capul și, după obiceiul tribului respectiv, își arăta obraji tatuati într-un desen de culoare roșie (Owahas), părul împletit în cozi (Hopis) sau fruntea încinsă cu o panglică (Chikasaws) etc. Prin aceasta ea arăta că logodnicul era acceptat și că nu-i mai rămînea altceva de făcut decît să-i ceară oficial mîna, adresîndu-se tatălui ei sau mamei. Vesnicia învelitoare avea și în aceste condiții rolul ei bine statornicit: sub falzurile ei, tînării își dădeau cu tandrețe primul sărut...

MORTII... DE CIRCUMSTANȚĂ

Orașul Perth, situat în vestul Australiei, se numără printre localitățile cu multe victime ale circulației. Un grup de o sută de studenți ai universității din Perth au recurs într-una din zile la o măsură ciudată: în plină zi ei s-au trînit în mijlocul străzii făcînd, cum s-ar zice, pe morții... pe asfalt. În felul acesta ei lansează un soi de „memorandum mori”, nădărdînd cu numărul de accidente se va reduce.

4 ZILE ȘI 4 NOPTI PE SÎRMĂ...

La vîrsta de numai 20 de ani suedezul Rune Olsson din orașul Morgongava este deținătorul unui „record” pe care — de ce n-am spune-o? — va fi greu să-l mai bată cineva: 101 ore și 25 minute pe... sîrmă. De notat că înaintea lui Olsson recordul la această „probă” era de „numai” 100 ore și 25 minute și era deținut simultan de compatriotul său Allan Lundberg și de germanul Richard Schneider...

UNICĂ ÎN FELUL EI...

Imensul teritoriu al Chinei este presărat din belșug cu pagode — multe dintre ele adevărate monumente de artă. Există însă un exemplar unic în felul lui, e vorba de pagoda din districtul Yingsien provincia Șansi, care, în afara fundației și a partei rului, este construită în *trezime din lemn*. Ea a fost ridicată în anul 1056, are 5 etaje și înălțimea de 60 metri, fiind în același timp foarte încăpătoare: numa primul etaj poate primi 1.000 persoane. Deși are vechime de peste 9 veacuri pagoda din Yingsien își menține soliditatea inițială datorită pe de o parte soluției cu care a fost impregnat lemnul, iar pe de alta priceperii și artei desăvîrșită a celor ce au durat-o.

FRUCTE

5	S	U	V	I	T	A	7	B	A	N	A	N	E
6	E	R	I	S	O	P	R	U	N	A	O	S	
7	C	A	S	L	E	I	A	M	A	D	O		
8	A	R	I	C	I	D	L					P	
9	R	E	N		O		E						
10	I	A			D	A			D	R	U	M	
11	C	Z	A	D	A	M							
12	A	M	A	R	A	D	A						
13	E	G	A		I	N				L			
14	U	R			L					A			
15	R	I			V	I				M	A	L	
16	I	S			A					P	I		
17	S	A			I					S	I		

ORIZONTAL: 1) Păr! — Fructe... radiofonice! 2) Zeița care a aruncat un măr de aur (mit.) — Unul din cei mai răspîndiți pomi fructiferi din țara noastră — Tocit. 3) Brînză — Animate... de buzunar! — Autorul romanului „Pămîntul fructelor de aur”. 4) Cu peri... teșoși! — Plantă numită și „poama vulpii” sau „mărul lupului”. 5) Patruped nordic — Particula a viitorului — Calm (fig.). 6) Fruct din repertoriul... muzical — „Mărul de lingă...”, volum de versuri de Mihai Beniuc. 7) Teze! — Mărul lui îți stă în gît! — Pasăre numită și „alunar” sau „nucar”. 8) Cireșă pentru o dulceață specială — Viță sălbatică cu struguri mărunți și acri — Simburi de agrișă! 9) Afluent al Ebrului — De florile mărului (pl.). 10) Un sol de palmier care produce fructe mici și gustoase — Orașel în Portugalia. 11) A luci, reflectînd lumină multicoloră — Producătoare de struguri (pl.) — Tărîm. 12) Ținut în Maramureș — Sălcîm (trans.) — Cînd încep a se coace fructele. 13) Plantă ierboasă cu fructe mici, roșii și foarte gustoase — Fruct pufos cu simburile pietros.

VERTICAL: 1) Plantă numită în farmacie „fructus carvi”, cu proprietăți asemănătoare anasonului — Moț la păr (pop.). 2) Să trăiești, să-mbătrîniți, ca merii, ca perii, în mijlocul verii — Tentative fructiferă pentru moș Martin. 3) Fruct din livada lui... Cehov — Boabă verde din grădină, acră și cu simburii plină. 4) Ion Stru-

gurel — Portocal. 5) Fructieră naturală! — Istria! 6) Rîuri — „...Nucului”, navelă de Remus Luca — Ilie Livadaru — Cepe! 7) Zbricitură — Autorul tablourilor „După fragi”, „După mure”, „Pepene roșu”, „La masă în livadă”, „Struguri de Dealul Mare” etc. — Între dealuri. 8) În aburi! — Rîu în U.R.S.S. (Siberia) — Se compară adesea cu fragile (dim. pl.). 9) Publicații anuale — Fructe tomatice. 10) Arbust fructifer din regiunile mediteraneene — Post-scriptum. 11) Lucrări la via de vie, fasole etc. — Fructe citrice. 12) Legătură — A alimenta — Arma cu care Wilhelm Tell a țintit mărul așezat pe capul fiului său. 13) Subtitlul piesei „Vulpea și strugurii” de Guilherme Figuetredo — Precede cireșarul — Plantă acvatică.

DICTIONAR la îndemînă: ASS, EGA, RUNA.

Dezlegarea jocului „D-ALE CIRCULAȚIEI”, apărut în nr. 35

ORIZONTAL: 1) Stradă — Copac. 2) Troțuare — Eva. 3) Rodat — Oaidă. 4) Al — Semafoare. 5) Bec — Vota — Lix. 6) Alură — Leac. 7) Tb — Ano — Au — Tu. 8) Eur — Ocolit — R. 9) Suc — Rue — Pas. 10) A — Taloane — Ri. 11) Trăpaș — Etape.

CARTI

Vasile Rebreanu: "CASA"

Cum va fi arătat casa chiaburu-lui Iroftiei Udilă, din romanul tînărului scriitor clujean Vasile Rebreanu?

Sînt amănunte pe care nu le afli în carte, autorul lăsîndu-ți libertatea de a reconstitui tu însuși, cu imaginația, înfățișarea sumbră a acelei case înăuntrul căreia Isaia, ginerelul bătrînului Udilă, simte neconținut o senzație de răceală. Ți se pare, după ce ai citit romanul, că vezi aievea această casă împrejmuată cu ziduri înalte pentru ca trecătorul să nu poată pătrunde nici cu privirea în băutura lui Udilă, care este a lui, numai a lui; ai impresia că ai trecut tu însuși pragul odăilor, că aerul apăsător și stătut dinăuntru te-a făcut să-ți oprești răsufierea, că ai privit îngrămădeala de lucruri stivuite, de-a valma, pînă sus, în tavan, cu sentimentul că ai nimerit într-o carceră...

În această carceră, în care s-a cuibărit atmosfera fetidă și asfixiantă a individualismului chiaburesc, meschinul spirit de proprietate, gata să acapareze și să devore, a nimerit, purtat de o ambițioasă sete de căpătuială, Isaia Ioța, fiul unor țărani săraci.

Mirajul ademenitor al înavușirii pe seama „iugărelor” lui Iroftiei este strălucitor numai la suprafață. În jurul lui Isaia palpită o viață proaspătă, consătenii lui, uniți în gospodăria colectivă, deprind să-și rinduiască altfel casa și traiul de toate zilele, iar eroul nostru încearcă, dureros, drama însingurării.

Dar el nu va rămîne izolat de cei lîngă care ar fi trebuit să se găsească de mult, alegînd pînă la urmă drumul gospodăriei colective.

Drama lui Isaia Ioța ocupă un loc central în romanul lui Vasile Rebreanu, dar nu singurul. Acțiunea romanului, care se petrece în urmă cu 3-4 ani, cuprinde mai multe planuri. Autorul încearcă să ne introducă în frămîntările unei gospodării colective care luptă pentru consolidarea sa economico-organizatorică și ne face cunoștință cu numeroase personaje din mediul sătesc, ale căror acțiuni gravitează în jurul problemelor gospodăriei. Toate acestea ne sînt înfățișate cu un condei inspirat și într-o limbă plastică și suculentă.

Dar, așa cum a arătat critica în comentariile de pînă acum asupra acestui roman, latura cea mai izbită a cărții o reprezintă drama lui Isaia Ioța.

Problemele esențiale pe care le ridică și le rezolvă colectivității în zilele noastre, înfățișate prin oameni și prin faptele lor, au rămas, deocamdată, în afara atenției scriitorului.

Am spus deocamdată, fiindcă romanul nu este încă terminat și ar putea desfășura în capitolele următoare un material de viață mai amplu, care să facă din această carte o frescă mai completă a satului ardelean colectivizat.

Boris BUZILĂ

Electronica

cu picup

originalitate

eleganță

excepționale performanțe electrice și acustice

un produs al
uzinelor
ELECTRONICA
înzestrat cu:

3 + 2 tuburi electrice

3 game de undă

indicator optic de acord
reglaj de ton

2 difuzoare de 2,5 VA

Picup G E-56 cu
3 viteze și oprire automată

DISC

Înregistrarea simfoniilor lui Ludwig van Beethoven în interpretarea Orchestrei simfonice a Filarmonicii de stat „George Enescu”, sub bagheta maestrului George Georgescu, reprezintă una din cele mai interesante și valoroase inițiative ale casei de discuri „Electrecord”. Pînă în prezent au apărut primele trei discuri din această serie (ECE-080, ECE-084, ECE-085, turație 33, format mare, de 30 cm) cuprinzînd: „Simfonia nr. 5 în do minor, op. 67”, „Simfonia nr. 6 (Pastorală) în fa major, op. 68”, „Simfonia nr. 3 (Eroica) în mi bemol major, op. 55” și, în completarea celei de-a doua fețe a discului care cuprinde simfonia „Destinului”, „Uvertura Coriolan, op. 62”.

Cunoscut și apreciat pretutindeni ca interpret desăvîrșit al simfoniilor lui Beethoven, dirijorul George Georgescu, Artist al Poporului, este considerat drept unul dintre cei mai mari conducători de orchestră contemporani. Artă dirijorală a maestrului George Georgescu cunoaște cu prilejul acestor imprimări posibilitatea fructificării depline a unui întreg festival beethovenian. De aceea lubitorul de discuri va trebui să acorde acestei colecții un loc central în rafturile unei discoteeci de calitate.

Orchestra simfonică a Filarmonicii de stat „George Enescu” se

dovedește a fi, pe parcursul acestor remarcabile înregistrări, mai mult decît o însoțitoare fidelă a conducătorului orchestrei, reușind să creeze momente de intens dramatism muzical, de înfîntă poezie, într-un elan pe care arta genialului compozitor îl solicită de la fiecare participant al colectivului.

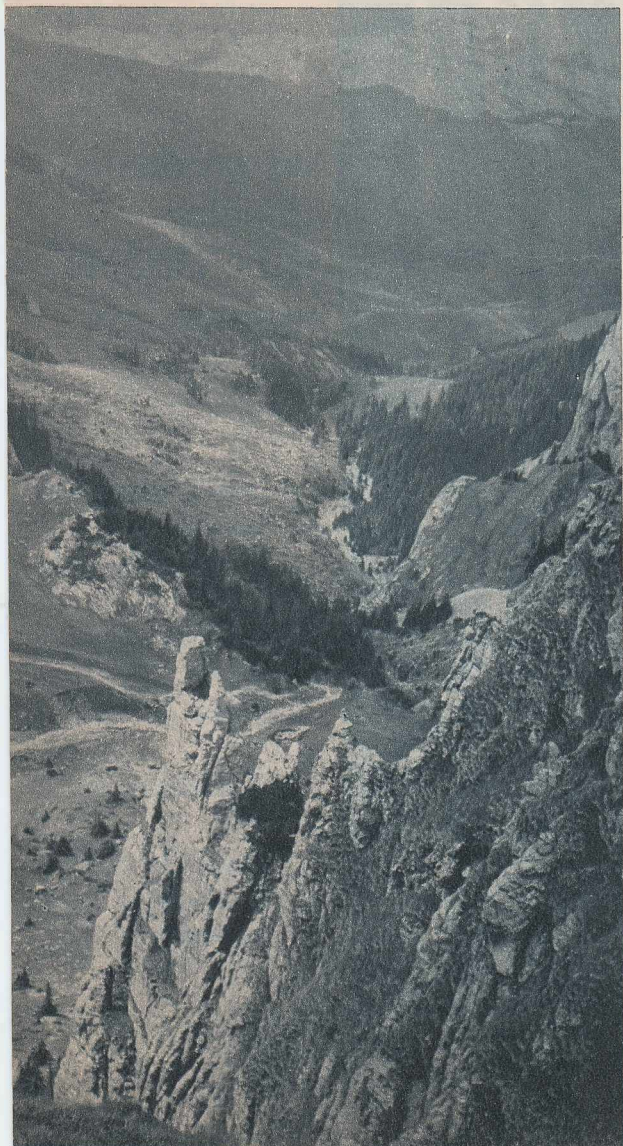
Conștienți de valoarea acestor imprimări, grupul de ingineri de sunet și de tehnicieni ai aparatului de producție de la „Electrecord” au realizat o captare a sunetului în condiții de maximă acurateță acustică. Masa plastică folosită pentru turnarea discurilor este fără reproș, avînd o granulație extrem de fină, ceea ce permite o audiere fără paraziti.

Înfățișarea elegantă și îngrijită a mapelor care adăpostesc prețioasele discuri, fericita idee de a-l înfățișa pe dirijor prin fotografiile realizate în momentele cheie ale actului dirijoral contribuie în parte la dorința oricărui discofil de a dobindi toate discurile din această serie. Prezentarea competentă și documentată, scrisă publicistic și captivant, aparținînd muzicologului Eugen Pricope, autor al unei monografii despre Ludwig van Beethoven, aduce informații de valoare pentru cunoașterea lucrărilor respective. Așteptăm cu nerăbdare și apariția celorlalte discuri din această atît de prețioasă colecție.

LA DRUM!

Cărări puțin umblate
în jurul Omului

Vedere spre valea Gaura.

În general este bine, când facem o excursie, să mergem pe drumuri marcate. Uneori însă, însoțiți de o călăuză sau după o informare competentă, putem a ne încumeta să părăsim, în unele locuri, marcajul și să ne avîntăm pe plaiuri mai puțin umblate. Dacă vă aflați pe Omul și aveți timp câteva ore, iată un asemenea traseu care vă va da multă satisfacție.

Se pornește de la vârful Omul pe poteca ce duce spre gura hornului Mălăiești. Chiar din dreptul hornului se coboară în stînga pe marcajul cruce roșie spre valea Gaura, ajungînd pînă la bordeiul ciobanilor. De acolo se merge pe curba de nivel în dreapta, ajungînd la Moara Dracilor, numită astfel pentru că în timpul iernii, din cauza viscozelor puternice, zăpada este vînturată dintr-un colț în celălalt.

De aici drumetel are o priveliște minunată spre masivul Doamnelor, Guțanul, valea Simonului. După ce va fi admirat îndeajuns peisajul, el va părăsi curba de nivel și se va urca printre colți pe muntele Ciobotea, pînă cînd va ajunge la drumul marcat cu triunghi galben, drum care spre stînga duce spre Bran. Drumetel însă va merge spre dreapta și sus, pe platoul Țigăneștilor, va întîlni marcajul linie roșie, care, tot spre stînga, merge pe culmea Țigăneștilor și duce peste Clincea spre poarta Bran. De aici, de pe culmea Țigăneștilor, se deschide o vedere nelîncipuit de frumoasă asupra Pietrei Craiului și satelor brănene, asupra văii Țigăneștilor și Mălăieștilor, iar Bucșoiul se vede în toată mărișoara lui. Adesea se pot vedea capre negre păscînd și jucîndu-se pe tăpșane.

După un scurt popas, urmînd marcajul linie roșie, se face cale întoarsă spre Omul trecînd din nou pe deasupra hornurilor Mălăieștilor.

Traseul e ușor, se poate face în 3 - 4 ore.

Constantin PĂDUREANU
Fotografii de E. IAROVICI

Cutreierînd țara

● În urmă cu trei-patru sute de ani în valea Prahovei nu erau decît păduri seculare, rar străbătute de om. Prin 1700, în afară de o minăstre fortificată existau aici doar câteva așezări țărănești. Ceva mai tîrziu, prin dezvoltarea acestor așezări, s-a format comuna Podul Neagului, care se întindea din Breaza pînă în Predeal. Pe acea vreme singura cale principală de comunicație era un drumeag care șerpuia de-a lungul apei Prahovei, iar ca unic mijloc de transport era folosit calul. Linia de cale ferată Ploiești-Predeal a fost construită între anii 1875-1879.

● Drapelul Unirii, monede din vremea cînd Capitala țării era la Cîmpulung, primul brădar de fier din epoca dacilor, machetele unor noi construcții locale — iată numai cîteva din cele peste 8.000 de exponate ale Muzeului raional din Cîmpulung-Muscel, deschis zilnic pentru turiștii care vizitează orașul.

● Lacul Sărat (la 5,5 km de Brăila) are forma unui corn de vîntătoare lung de 2 km și lat de 200-300 metri. Adîncimea lacului nu trece de un metru nici măcar în timpul ploilor. În schimb are o faună și o floră foarte bogată (protozoare și alge) care contribuie la formarea unui renumit nămol indicat în tratarea mai multor afecțiuni.

● Turiștii care străbat drumurile Argeșului fac de obicei un popas și la Nămăiești. Aici, printre livezile de pruni, se află Casa-memorială „George Topîrcăanu”. Vizitatorii au prilejul de a cunoaște casa în care a trăit un timp autorul „Parodiilor originale”, numeroase manuscrise și obiecte personale ale poetului, documente ale vremii etc.

● Vizitatorii orașului Constanța nu trebuie să ocolească o interesantă clădire din secolul trecut: un palat construit în stil maur și situat pe vârful unei stînci la malul mării. (Se ajunge aici străbătînd strada Roza Luxemburg). Fațada este în stil arab, iar interiorul admirabil decorat în stilul palatelor din Alger, Beyruth, Damasc sau Istanbul. În această clădire se află instalată Casa regională a creației populare din Dobrogea.

Cititorii ne scriu, noi răspundem

Traducerea automată

„Am dori să știm cum se realizează traducerea automate din diferite limbi”.

Ioan BOLOGA
și Ioan PAȘCALU,
muncitori - Hunedoara

Răspunde prof. univ. EDMOND NICOLAU, de la Institutul politehnic din București.

Una din cele mai spectaculoase realizări ale ciberneticii actuale o constituie traducerea automată dintr-o limbă în alta, cu ajutorul calculatoarelor electronice. Operațiunea decurge simplu, dacă o privim din exterior: la un calculator electronic, pregătit în mod special, se conectează două mașini de scris electrice. La una din ele se bate textul în limba din care dorim să traducem și atunci cea de-a doua mașină bate singură textul în limba în care se efectuează traducerea.

Pentru a înțelege cum este posibil ca un calculator electronic să traducă automat, trebuie să ținem seama de faptul că el nu lucrează

sub forma unor impulsuri electrice ce se înmagazinează în memoria unei mașini electronice.

Atunci când dorim să efectuăm o traducere, la intrarea calculatorului sosesc succesiuni de impulsuri electrice care corespund textului de tradus. Ținând seama de regulile fixate în „memoria electronică”, mașina produce la ieșire alte succesiuni de impulsuri, pe care cea de-a doua mașină de scris le transformă în literele textului tradus.

De curând, și la noi în țară a avut loc, la Timișoara, o experiență interesantă, sub direcția conducere a acad. Gr. C. Moisil. În această experiență calculatorul MECIPT-1 a făcut o traducere din limba engleză în limba română pe baza unui program elaborat de tov. Erica Domoncos de la Comisia de lingvistică matematică din București.

Această experiență a dovedit o dată în plus preocuparea cercetătorilor români de a introduce în practică cele mai noi rezultate ale ciberneticii.

Urmele omului-maimuță descoperite în Oltenia

„Care sînt cele mai vechi urme ale omului primitiv descoperite pe teritoriul țării noastre?”

Aurel NICODIM
maistru miner, Asău,
reg. Bacău

Răspunde dr. DARDU NICOLAESCU PLOPSOR de la Centrul de cercetări antropologice (Secția paleoantropologie) al Academiei R.P. Române.

Pe meleagurile patriei noastre au trăit oameni încă din epoca veche a pietrei — paleoliticul — în urmă de cei cu sute de mii de ani.

Cercetările în domeniul paleoliticului făcute la noi în anii de democrație populară au dus la o serie de descoperiri foarte importante, legate de cele mai vechi dovezi de viață omenească. Astfel, pe valea Dîrjovului, lângă Slatina, s-au descoperit în 1958 unelte de muncă din piatră, aparținând așa-numitei „culturi de prund”, vechi de aproape 600.000 de ani. După doi ani, unelte similare s-au găsit la Fărcașele (raionul Caracal).

Mai vechi decît uneltele din „cultura de prund” sînt armele și uneltele descoperite în 1961 pe teritoriul comunei Bugiulești din regiunea Oltenia, la punctul numit valea lui Grăunceanu. Aici s-au găsit urmele unei tabere vîntorești din vremea omului-maimuță, adică dintr-o perioadă care poate să depășească vechimea de 1.000.000 de ani. Lîngă cantități mari de oase ale unor animale care au trăit pe acea vreme s-au aflat mai multe tipuri de unelte și arme lucrate din os și care poartă urmele între-

buințării. Descoperirea respectivă este unică în acest fel în Europa și prezintă pentru specialiștii analogii perfecte cu descoperirile din Africa de sud, prilejuate de scoaterea la lumină a austraopithecului. Se pare deci că leagănul omenirii, zona geografică pe care s-au petrecut cele dintîi stadii ale procesului de transformare a maimuței în om, a cuprins și meleagurile noastre.

Care este originea cuvîntului valah?

La această întrebare, răspunde SORIN STATI, cercetător principal la Institutul de lingvistică din București.

Românii sînt pomeniți pentru prima dată în unele izvoare istorice medievale sub numele de *valahi*. La cronicarii bizantini din secolele al X-lea-XII-lea găsim forma grecească *vlahi*. Grecii au împrumutat acest cuvînt de la populația slavă din sudul Peninsulei Balcanice, unde *vlah* e rezultatul schimbărilor suferite de cuvîntul vechi slav *volhu*, care însemna „italian”, „francez” sau „romîn”. La rîndul său, cuvîntul slav e tot un împrumut, de astă dată din limbile germanice: cu el vechii germani numeau atît pe celți, cît și pe urmașii romanilor (în special pe italieni, francezi și romîni). În vechea limbă germană cuvîntul acesta nu e autohton, ci iarăși împrumutat din limba celtă. Cea mai veche formă a cuvîntului e *volcae*, numele unui trib de celți, însemnînd în limba lor „pute, sprinten”.

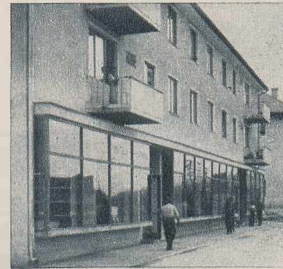
Drumul cuvîntului *valah* este, după cum se vede, destul de lung: de la celți la germani, de la germani la slavi, iar de la aceștia la greci. Schimbîndu-se neîncetat (ca orice cuvînt care călătorește mult), *volcae* a devenit în cele din urmă *vlahi* (în romînește *valahi*).

La începutul orînduirii feudale, romînii erau organizați în obști teritoriale numite „Țări” (de pildă, Țara Făgărașului). Slavii au dat acestor forme de organizare nume potrivite cu firea limbii lor, dintre care unele s-au păstrat pînă astăzi. Este cazul lui *Vlasca* (numele unui fost județ din Muntenia), urmaș al cuvîntului slavo-german *Valahia* (Țara Valahilor), folosit și de celelalte popoare și admis timp de cîteva secole în limba noastră ca denumire oficială pentru Muntenia.

leri comună rurală, azi oraș

Vă trimit această fotografie realizată într-unul din orașele apărute pe harta țării în anii puterii populare.

Pînă mai ieri comună rurală, Coșca Mică s-a transformat într-un tînăr oraș în dezvoltare. Nu demult au fost date în folosință încă trei blocuri noi cu 48 de apartamente elegante, la al căror parter s-au deschis un

magazin alimentar, unul de încălziminte, un atlu de articole electrotehnice etc.; alte cîteva blocuri destinate locuitorilor sau unor instituțiilor sînt în plină construcție.

Dan VINTILĂ
tehnician constructor
la Ștatal popular
raional din Mediaș

Pe scurt

H. Terschah, profesor, Mediaș, Marius Dumitrescu, inginer, Comarnic, regiunea Ploiești și Eugenia Ioan, elevă, București. Datorită unei neatenții a autorului fotografiei, în revista noastră nr.31 din 4 august 1962 a apărut ranversată imaginea țarifului colectivizatorilor din Gighera.

Dumitru Mihăilescu, Slatina. Nu publicăm portrete color în rubrica „De la fotocorespondenți”. Ne puteți trimite și pe viitor fotografii care să oglindească diferite aspecte din viața culturală, scene de muncă, noi construcții, colțuri pitorești de natură etc. Imaginile nu trebuie să depășească dimensiunile de 9/12 cm.

Culiță Ușurelu, elev, Panciu, reg. Galați. În „Flacăra” nr. 21 din 26 mai a apărut un articol despre legea antidemocratică McCarran din S.U.A., în care se arată cînd a fost elaborată și prevederile ei concrete. Cîtîndu-l, veți găsi răspuns la prima întrebare pusă de dv.; în ce privește cea de-a doua întrebare vă informăm că, în decursul anilor, am publicat cîteva articole pe această temă.

M. Haragași O. Vladimirov, Tulcea. Fiecare dintre dv, separat, ne-ați trimis fotografiile pentru rubrica fotoamatorilor. Peisajele dobrogeene, în special cele din Delta, sînt pitorești și interesante; n-ați reușit însă să le realizați fotografic. Mai încercați, valorificînd și aspectele din viața economică și culturală locală, activitatea febrilă de pe țărîmul Dunării, realizările din orașul dv. sau din regiune. Fotografii bune își vor găsi totdeauna locul în paginile revistei noastre.

De la foto-corespondenți

Prietenii nedespărțiți: Marian și Marinică. (Leonora Mircea, București)

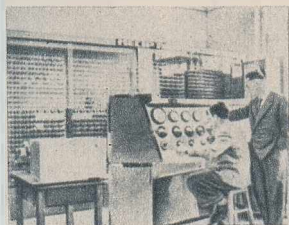
Apus de soare pe lacul Victoria din Adunații de Geormane, regiunea Oltenia. (George Stoica, Cralova)

Noul cinematograful cu ecran lat „Crisana” din Oradea. (Elena Ionescu, București)

Cititorii către cititori

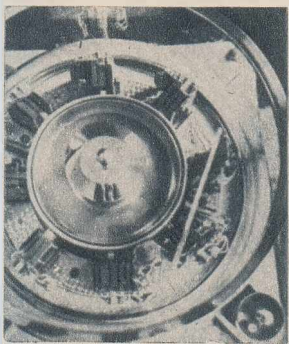
Jan Borkie icz, Lódz 7, Astronautew 11/1, R.P. Polonia, dorește să corespunde pe teme filatelice și să facă schimb de ilustrate. Cunoaște rusa și franceza. Vor să corespunde pe diferite teme (muzică, teatru, cinematografie, literatură, sport) și să facă schimb de ilustrate următorii: Adela Suman, elevă, Fălticeni, str. Nuțu Elman 69; Ileana Florica Cojocaru, elevă, București, str. Sit. Popa 74, raion Lenin; Pătrașcu Mircea, elev, Constanța, str. Olteniei 7; Nina Prier, elevă, Brașov, str. N. Bălcescu 58; Mihai Șerbănescu, elev, Hunedoara, bd. I.A. Gagarin, bloc 25, ap.7, scara B; Ștefan L. Damil, mecanic lăcătuș, Slatina, str. Mînaștii 2, reg. Argeș; Sandy Anghel, miner, Vulcan, Căminul 3, camera 11, reg. Hunedoara. Doresc să facă schimb de ilustrate următorii: Dorina Floare, elevă, Bocșa 1, reg. Banat, str. Cimitirului 2; Rita Koffler, elevă, Buzău, str. Clementei 5; Dorina Dumitrache, elevă, Tulcea, str. Concordiei 5, reg. Dobrogea; Paula Ivanov, elevă, Tulcea, str. Davila 6, reg. Dobrogea; Elly Moșneanu și Elena Ghiță, eleve, Ploiești, str. N. Bălcescu 35; Cornelia Popa și Tatiana Olimid, eleve, Ploiești, str. N. Bălcescu 35; Cornel Mocanu, elev, com. Băneasa, raion Adamclisi, reg. Dobrogea.

Mașina electronică de calcul MECIPT-1, la care s-au făcut experiențele de traducere automată la Timișoara.

cu numere și nici cu litere, ci cu impulsuri electrice. Dacă impulsurile electrice sînt puse în corespondență cu numere, atunci avem de-a face cu o mașină care realizează calcule matematice. Dacă impulsurile sînt puse în corespondență cu litere, mașina poate efectua traduceri.

În fond, pentru ca un om să realizeze o traducere el are nevoie de două lucruri: un dicționar și o gramatică. Dar și gramatica și dicționarul corespund anumitor reguli care pot fi transcrise

Iată „memoria electronică” a calculatorului MECIPT-1.

FLACĂRA

Revistă social-politică și literar-artistică

Anul XI—Nr. 36 (360)
8 septembrie 1962

REDACȚIA:
BUCUREȘTI
PIAȚA ȘCÎNTEII

Căsuța poștală: 3507
of. 33, Tel. 17.60.10.
int. 1744

ABONAMENTE:

la toate oficiile poștale din țară și la factorii poștali și difuzorii voluntari din întreprinderi și instituții.

PREȚUL
ABONAMENTELOR: 3 luni: 26 lei
6 luni: 52 lei
un an: 104 lei

Prezentarea grafică: Vlad MUȘĂTESCU. Tipărită la Combinatul Poligrafic Casa Școlilor.

PREȚUL REVISTEI 2 LEI

FABULE

Din expoziția
de caricaturi
Nell COBAR

ÎN TRE CIORI

— Ai văzut? Directorul a dat din nou privilegierii rolul de primadonă.
— Ce te miri? Toată lumea știe că sînt rudel...

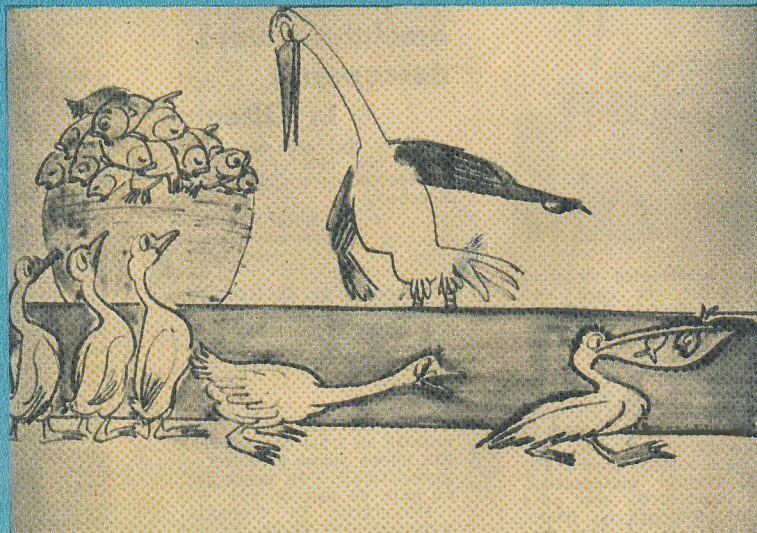
IPOCRITUL

— Recunosc, în viața mea sînt multe pata, dar am să le îlchidez!

SUPERSTIȚIOSUL

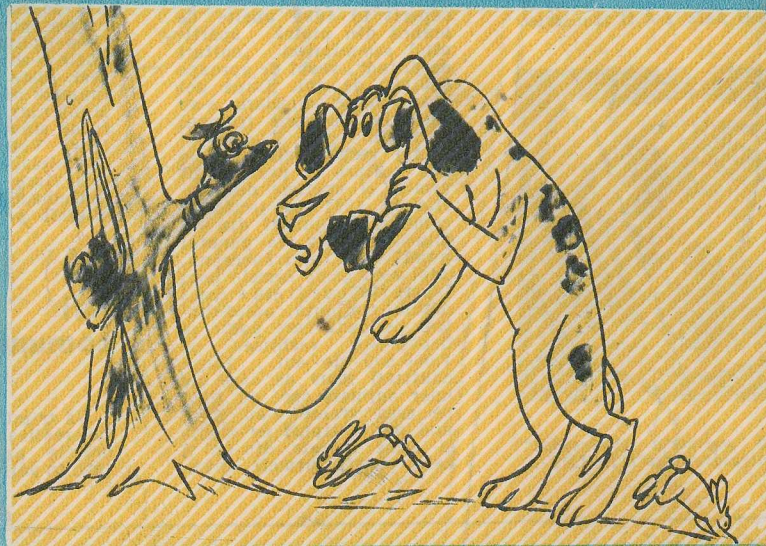
SORICELUL: Aoleu, o pisică neagră! Să știi că o să-mi meargă prost!

— N-am hîrtie de ambalaj! De ce nu veniți și dv. cu punga de acasă, ca dumnealul?

ZEBRA: Aș dori o legitimație de zebra!
BIROCRATUL: Și ce dovadă ai, negru pe alb?

— Tovarășe șef, mă găsesc într-o situație neprevăzută: sînt doi iepuri pe teren. După care dispuneți să alerg?